

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és esütőtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő s kiadó tulajdonosnál uri utca 453.lik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívánató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésny felvetetik s pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyar és Erdélyország. (Kinevezés; az orosz czár Bécsbe érkezése; magyar tudós társaság; a két hazát összecsatlandó derék-vasut ügyében; Bihar, Szabolcs és Ugocsa megyék közgyűlései; varasdmegyei tisztújítás; szerémi alispáni jelentés folyt; Jász-Berényben törvénykezési ügyek állása; budapesti napló; czáfolat a zsidó ügyben mult s jelen században.)

Spanyolország. (A cortes megnyitása; trónbeszéd; a képviselők házában elnök- és alelnök-választás.)

Anglia. (Peel miniszteriumot alakít; a pártok állása s befolyása a kormányzásba.)

Franciaország. (Egyházi röpirat.)

Értesítő; dmavizállás.

Magyar- és Erdélyország.

Ócs. s ap. kir. felsége a magyar kir. udv. kancelláriánál megüritelt tanácsnokságra ifj. gróf Zichy Ferencz pozsonyi váltótörvényeséki elnököt méltóztatott legkegy. kinevezni.

Orosz czár ő felsége dec. 27-én hagyván el Velenczét 29-én érkezett Bruckba, honnét másnap Gloggniczon át az e' nevezett vasuton Romanoff tábornok név alatt Bécsbe érkezett estí 8 órakor, s az orosz követségi palotában megszállott.

Magyar tudós társaság. A volt Marczibányi-küldöttség által kihirdetett némely jutalom-kérdésekre érkezett feleletek a tisztelt küldöttségnek eltevédvén, és így az ügynek az Academiahoz áttételekor ennek kezeibe nem jutván, nehogy a jutalomoztatás végképen elmaradjon, kéretnek ezennel azon névtelen írók, kik azokra a maga idejében pályáiraikat beküldötték, ne terhelhetnének ezeket újra leírva, az előbbi jelszók alatt legkésőbb 1846. május 31-keig az Academia titoknokához beküldeni. Kiaddig újra meg nem jelenik a pályán, ha időközben az eltévedt kézirat sem kerülne meg, önként vizsgálóknak fog tekintetni. A függőben levő említett jutalomkérdések a következők:

1. Memyre lehet használni a külföldi tudósok által rendbeszedett közönséges grammaticának újabb találmányait a magyar nyelvre nézve?

2. Kik irtak eddig magyar nyelvtanító könyveket? Erdemmel e egyik vagy másik közülök valamely elsőséget a többiek felett? Mi az különösen, mire az ilyen elsőséget építeni lehetne?

3. Miben áll a különféle nyelveknek rokonságuk, és mikor s miből lehet azt tévedés nélkül meghatározni? Mely nyelvek rokonok különösen a magyar nyelvvel, s mely nyelvekre állították hibásan a magyar nyelv rokonsága?

4. Mik a névmásai közönségesen a nyelven? Melyek a magyar nyelvnek régi és mostani névmásai? Meglehet-e határozni ezeknek eredetüket? Minő rendszabásokat lehet megállapítani a magyar nyelv névmásairól?

A beküldött másolat, mely ki nem adatás esetében is az Academia levéltárában marad, a nélkül, hogy a szerző a munka sajtósági jogát elveszteni, idegen kézzel és tisztán írva, lapozva, kötve, és írja nevért rejtő pecsétet levélre hivatkozó régi jelmondatával küldessék be. Ha a jelíges levél felbontása után kiteszenék, hogy a munka saját keze írása a szerzőnek, ez a jutalomtól elesik. A kitétt jutalmakon kívül másod sőt harmad karbelinek találandó felelet is kiadhatik, ívenként szabandó tiszteletdíj mellett, ha a szerző másképp nem rendelkezik. — Az Anonymus hitelességéről s a magyar nemzet régi miveltségi állapotjáról szóló egy egy pályáirat mai nap érkezvén alulirt kezéhez, sorsuk a jövő nagygyűléskor minden esetre el fog dönteni. — Kelt Pesten, január 2-án 1846. D. S. ch e d e l F. titoknok.

A két hazát összecsatlandó derék-vasut ügyében. A középponti vasutpálya, mely pár év mulva minden nevezetes helyet Szolnokig a' fuvar miatt többé nem aggdóó kereskedők rakhelyeivé s Pest elővárosait alakítand, szomorú jövőndöt készít azon mellékvárosok lakosinak, kik gőzösének füstjét határaikban nem láthatják, azon városok szorgalmas lakosinak, kik eddig a' főváros-sali természetvénys- s mindennapi élelemszer-kereskedésből más távolabb, bár a' természetől áldottabb, vidék feletti folytonos hasznót huztak. Különösen N.Körös, Kecskemét, azon két nagy—majd hatvanezer lelket számláló — élénk magyar város, mely többé a' főpiacon, sokkal távolabb, de a' középponti vasutvonalnál fekvő helyekkel sem versenyezhet, ha csak az eddigi távolság-és szállítás-költségi arányt épen azon mesterség által, mely azt megzavarta, továbbra is fentartani nem tudhatja.

Ez egyedül úgy történhetik, ha Nagy-Körös és Kecskemét, Czeglédnél a' középponti vasut-pályával mellékvonal által össze fog köttetni. Csak ez lehet általános ohajtása s egyedüli reménye a' két város minden lakosinak, mit hiteles hír szerint bizonyít ezen két városi közönség külső belső Tanácsának e' tárgyban határozata s keblében egyes aláírók nagy száma, kiknek választványi képviselőik azon mellék-vasutvonal építhetősire kegyes engedélyért a' nm. magyar kormányhatóságához folyamodtak még a'

szükséges előmunkálatok megtétele előtt, minek az egyedüli oka, hogy bár ezen rövid mellékvonal úgy tekintessék, mint kezdete a' pest-n.szebeni vonalnak, minekutána köz-tudomás szerint a' középponti vasut-társaság azt Aradon keresztül tervezé, s az 1836. évi XXVik t.czikk 1. sz. törvény ótalma alá egyedül azon törvényben kitűzött vonaloknál vállalatokat állította s világos szavai szerint a' törvény által engedett kedvezéseket egyedül azok használhatják; mindenek előtt teendőnek véltük ügyekeznit megmutatni, hogy N.Körös, Kecskemét felé, Félegyháza, Szegeden keresztül építhető—egyedül—czélszerűleg s legolcsóbban a' vasutpálya nemcsak N.Szeben felé Temesváron keresztül, hanem valaha Szabadka felé Zimonyig és Szabadka-Zomboron keresztül Eszékig is s hogy ez azon vonal, mely a' Kárpátoktól Fiumeig az ország legnépeseb s legszorgalmas városaihoz, mint az élet-ér a' test minden részeiben osztja és szivárogtatja szét a' megkönnyített belkereskedés—szülte anyagi jóllétet.

Ugyanis a) az általunk tervezett pest-szebeni vonal Szegeden keresztül—legalább—hat mérfölddel rövidebb Temesvárig mint a' középponti vasut-társaság által Sz.Mártonon és Aradon keresztül czélt vonal.

b) Az általunk tervezett vasutpálya 134 ezer lelket számláló—mind szabad városokat keres meg utjában, midőn amaz 68 ezer lélek közt csupán egy—mintegy 17—18 ezer lélekkel bír szabad (Arad) városra akad, pedig a' vasuti jövedelem főtenyezője tapasztalat szerint nem annyira portékák, mint személyek szállítása.

c) Az általunk tervezett vonal egyenes utjában távol minden ingoványos helytől egyedül a' Tiszán (Szegednél) megyen keresztül, midőn az ugynevezett középponti a' Tiszán, Körösön, Kurezán, Maroson és közben eső szakadatlan rétségeken s mocsáros helyeken keresztül vasut-töltés alig meggyőzhető költséggel lenne építhető.

d) Az általunk javasolt helyek mind önhatósággal s terjedelmes legelőiken szabad rendelkezésök alá eső földekkel bírván azon valóságot megközelítő remény mellett, hogy a' kinézesek szerint ezeknek kebleikben mindenütt társulat alakuland, a' kisajátítás oly tömördek költséggel s törvényes akadályokkal nem fog lenni összekötötte, mint a' középpontin.

Az inémt érintett s csekély véleményünk szerint győző okoknál fogva teljes a' remény, hogy az általunk tervezett vonalnak minden más vonal feletti elsősége fog megállapíthatni.

Addig is a' középponti vaspályával szárny—vagy főkvonal által szándéka magát összekötni e' két népes és hatalmas városnak. Mert különben e' nélkül a' középponti vasut-pálya alatt e' két szorgalmas város sülyedésének magva volna elrejtve.

Az inémt állítottak bővebb tanúsítására s bebizonyítására az általunk tervezett vonalra következő népességű városok' esnének Czegléd-től Temesvárig, a' közben eső helységeket oda nem tudva:

Nagy-Körös	18,100	lélekkel;
Kecskemét	36,563	"
Félegyháza	17,156	"
Péteri	1,178	"
Kis-Telek	1,178	"
Szatymaz	1,178	"
Szeged	35,725	"
Sőreg	35,725	"
Kis-Béba	35,725	"
Nagy sz.-Miklós	2,606	"
Billyed	3,566	"
Kis-Beckerek	3,548	"
Temesvár	15,652	"

Összesen 134,094 lélekkel;

Továbbá az általunk javasolt czegléd-debreczeni vasutvonalon fekvő helységeek szinte különbözők a' középponti társaság által terveztektől Szolnoktól véve, minthogy Szolnoktól mi Török sz. Miklós, Karczag, Nádudvar, Szoboszló felé ohajtjuk vitetni Debreczenig az amaznál sokkal rövidebb vonal s innen Vámos-Pérec, N.Károly felé Szatmárg'st. más részről pedig N.-Várad felé Erdélybe 'sat. Az Erdélylyel délszakon legezészerűben esallakozó pest-szebeni pálya vázlatvonalába esnének: Czegléd, N.Körös, Kecskemét, Páka, Félegyháza, Péteri, K. Telek, Szatymaz, Szeged, Mokrin, Komlós, Csatád, K.-Beckerek, Temesvár, Rékas, Kizetó, Lugos, Facset, Kossova, Csocsed, Dobra, Illye, Déva, Szászváros, Nagyszében honnan Erdély nevezetes részeire

sőt Oláhországig ágozthatni el; a' szeged-eszéki vonalra pedig: Szeged, Horgos, Szabadka, Bajmak, Nemes-Militics, Zombor, Eszék; az általunk javasolt pest-dukla i vonalra pedig Czegléd-től: Tápió-Szele, Jászberény, Árokszállás, Gyöngyös, Kápolna, Eger, Mezőkövesd, Miskolcz, Szikszó, Forró, Hidas-németi, Kassa, Lemesány, Eperjes, Ternye, Bártfa, Orlich, Komárnik, Dukla. —

Viszszatérve a' Czegléd-től Kecskemét felé viendő vonalra, ennek jutalmas létesíthetősére nézve már azon két körülmény is hathatós ösztön, emeltyü vagy tényező, hogy ezen két hatalmas város saját birtokabeli földjeiről szabado intézkedvén a' pályavonali föld-kisajátítás ugyszólván semmi pénzköltségbe sem kerül, mint szinte a' földi munka sem, e' három mérföldnyi utat minden pénzköltesön nélkül saját erejéből is minden erőtetés nélkül létesítheti, mint-hogy e' szerint csupán sinekre és vontató szerekre fogna pénz kívántatni, miket, habár hosszabbacska idő alatt, önmaga is e' két egyesült város előteremteni képes a' kívánt felsőbb engedély megnyerése után, s az általunk futólag vázolt vonalokon is több helyen (p. o. Jászág, a' két Kunság s a' szabad kir. és hajdu városok birtokain) hasonló körülmény s intézkedhető birtok-és vagyónképeség kedvez a' vaspálya-létesítésnek. G u b o d y Sándor.

Biharmegyei közgyűlés dec. 15-dikén. Már mult aug. elején tartott gyűlésen Biharmegye összehílt viszonyai oly szomorú állapotban mutatkoztak, miként azon esetre, ha a' széksértési kereset elrendelésére nézve a' gyűlést vezető elnök törvényes joga vissza nem állítatik, az illy zavargó összejövetelt képező gyűlésben, becsület és személyes bátorság kockáztatása nélkül bármely pártbeli részt nem vehet. Ennélfogva köznyugalmatigérő szebb jövőndöt reményivel kecsgetetők magunkat, midőn a' n. m. kir. Helyt. tanács utján leküldött legmagasb rendelet a' széksértési keresetre vonatkozólag az elnök jogát kijelölvén azon jogszerű elhatározással nyugtata meg, hogy az elnök az 1723. 56, 57, 58d. t.cz. értelmében a' széksértésre nézve rendelkezhetik. Azonban mult nov. 11-éről 41,628 szám alatt kelt és szinte a' nm. kir. Helyt. tanács utján lejött k. rendeletet némelyek félre magyarázván, e' fonák fejtegetéssel élesztett rakoncátlanokdás a' különben is felingerült kedélyeket bős kifakadásra s főispánhelyettesünk személyének tetteles megtámadtatására vezérelte. Ugyanis a' főisp. helyettes által az említett intézvény következtében dec. 15-ére közgyűlés hirdettetvén, arra nagyszámu nemesség sereglett össze, mert mindenki fájdalommal érezte, hogy néhánynak sértett magány-érdek-szülte ingerültsége miatt közelebbi tisztújítás óta megszakasztott közigazgatási dolgaik népes megyénk minden osztályra majd elviselhetlen súlylaval nehezülnek. Ezen közgyűlés első napján reggeli hat órakor az ellenék által behozott köznemesség B. G. és D. I. tb. vezérlete alatt a' megyei terem ajtaját betört s az asztal körüli helyeket elfoglalta. Előjövén a' gyűlés-megnyitás ideje az elnök főisp. helyettes kölcsönös türelemre, mérsékelt tanácskozásra s minden személyesség kerülésére figyelmeztető beszéddel nyitá meg a' gyűlést. Melly után az első alispán megyénk siralmas helyzetét e-relyesen adván elő a' Rdeket békére szólítá fel, mire felolvastatt az említett k. intézvény, s azzal kapcsolatban leküldött panaszos vád, mellyet megyénk 39 aláírt egyedei legfensőbb helyen nyújtának be. És minekutána a' k. intézvény utó részét, melly a' panaszos vádnak legfensőbb határozat által intézetlenül hagyott pontjait tárgyalatni rendeli, néhány szónok délutáni 1 óraig fejtegette s B. M. kir. tan. azon kérdést állítá előleges eldöntetés végett föl: ha vajjon a' megye a' magány-panaszt magáénak kívánja e' elismerni vagy nem? H. később következtet szónok a' tárgyalásra nézve véleményét úgy adta elő: hogy helyhatóságunk természetesen abban áll, miszerint a' többségnek szükség elhatároznia, vajjon a' 39 névalírással ellátott vádakot magáénak, azaz a' megyéének ismeri e' vagy nem? önként következtvén, hogy hogya e' vádak alaposak és igazak, ugy a' többség azokat magáéivá fogadandja; ha pedig nem fogadná el vagy félre vetné, ezt csak azért tenem, mert alaptalan hamis vádakot a' megye magáéinak nem ismérhet el, mihez képest azon egyszerű kérdés lenne mindenek előtt eldöntendő: helyes e' a' panaszos vád vagy helytelen? mivel pedig e' panaszos tisztújítási eseményekre vonatkoznak, mellyeknek a' köznemesség is személyes tanuja volt, ez oknál fogva tehát a' jelenlevő köznemesség szavazata is bevétetni indítványoztatott. Ezt általános elfogadás és szakadatlan votum-kiáltozás követvén, elnök

főisp. helyettes ur a' nevezetes többség kívánatához képest az említett kérdést szavazásra bocsátotta. De mivel az elnök az elégtelenség által okozott nagy tolongás miatt az írásban akadályoztatva volt, a' szavazatszedő küldöttség neveinek leírására hivatali szobájába vonult. Ekkor átlátván az elégtelenséget, hogy a' 39 névvel alá írt vádat az elégtelenség, hogy a' ismerő közönség bizonyára nem pártolandja, sőt nevezetes kisebbségben hagyandja, ingerültségben minden erőködéseiket oda irányozták, hogy a' szavazatszedésre kinevezendő küldöttséget működhetésében meggátolhassák. Innen az lón, hogy mintegy 60-70 elégtelenség fektelen kicsapongásokra vetemült, többen t. i. közülük föltett süvegekkel az asztalra ugráltak, 's éktelen szitkok és ordítás közt néhányan kardot is rántottak; úgy hogy, midőn a' főisp. helyettes a' szavazatszedő küldöttség nevei felolvastatására néhány perczel későbbben a' terembe visszatért, B. G. tb. az asztalról leugorván őt dühösen mellen ragadta 's közellevő elnöki székétől eltaszítván, széke elfoglalhatóságát meggátolta, a' dühöngőnek feltett süveggel 's kivont karddal asztalon hadarászott fia pedig B. G. a' főisp. helytartó fejéhez kardvágást irányzott. Hogy e' borzasztó merények gyászos következményt nem vontak magok után, egyedül némely körülállók közbevetésének 's annak tulajdoníthatni, hogy azon pillanatban az elnököt hátrarántották, ki is azonnal újra hivatali szobájába vonult 's a' büntetéseket elfogatására rendelést tőn, *) de mivel elfogás végett a' terembe küldött néhány hajdunak többen ellenszegültek 's őket visszariasztották, az elfogás nem sikerült. Meghiült e' borzasztó látványra minden jobb kebelben a' vér's fellázadt minden jobb érzelem, mert a' főisp. helytartó személyének gyilkosszerű megtámadása által polgári szabadságunk legszentebb ereklyéje t. i. a' személyes bátorság is megdöntetett ép azon szent helyen, hova minden polgárnak nemes érzelmeiket vinni 's honnét a' nyomasztások ellen hozni kellene vigasztalást. Később azonban az előparancsolt katonaság megérkezését előzőleg a' dühöngők részint elvonulván, részint esendülvén az elnök ismét visszatért a' terembe, 's ott jelen volt tiszt. aljegyző L. I. által a' szavazatszedő küldöttség neveit, 's az elkövetett és netalán még történhető merények nyombani elintézésére kinevezett törvényszéki tagok névsorát is felolvastatá. Ezalatt a' fektelenkedő elégtelenség használatán az elnök távollétét két ízben conventiculumot képeztek 's az elnöki bárszobákba H. M. thirtöt ültették, kit másod ízben B. L. thiróval a' főisp. helyetteshez küldöttek azon kéréssel, hogy a' kérdéses szavazattól állana el, mi által világosan elismérték, hogy kisebbségben

*) Más tudósítás szerint, midőn így veszély elöl a' főisp. helyettes visszatartják, ez egy hajdunak cédulát azon parancsal nyújt át, hogy a' lovas-katona tüstint sebesen vigye. Néhány percz múlva H. újra elnöki székbe ül, miután dobörgés hallik 's katonaság jó. Ekkor a' gyűlésből az ellenzékiek kimennek; kevés időre a' főisp. helyettes bejő, a' láma folyvást tart; de ő miga a' jegyzőket kérdi, hol vannak 's minthogy jelen sem fő-, sem aljegyző nem volt, egy L. nevű tiszteletbelinek parancsolja, hogy üljön helyre 's átadja a' szavazatszedő küldöttség névjegyzékét; ez felolvassa, de a' zajtól nem hallik 's ekkor (láma közt) kérdik: miért hagyta el a' székét? Feleli, mert a' rá fekiadt tömeg miatt irni nem tudván, a' küldöttségi tagok följegyzése végett kelle szobájába vonulni. Erre többen, L. G., Sz. J., Th. M. szolgabíró kiáltanak a' tömegtől viszhangozva, hogy megszökött. Th-nak ő miga kijelenté, hogy többé nem ismeri szolgabírónak. Ismét nagy zsidaj, mialatt a' kiment tagok B. T. M. L. és a' főjegyző is bejövén, ez utóbbi kijelenti, mikép ő azt gondolta, hogy a' gyűlés el van osztatva, azért ment ki; megtudván azonban ő miga visszajöttét, ismét helyet foglal 's ekkor az aljegyző kezéből kivesszi a' kijelölt küldöttség névjegyzékét azon nyilatkozattal, hogy mivel a' magokat föliratott szónokok nem nyilatkoztak, ha vajjon a' fölterjesztés el vagy nem-fogadására akarnak é szavazni, ő pedig a' megye által van helyére ültetve, azt föl nem olvassa. Ekkor a' főisp. helyettes kéri: hogy adja át neki a' jegyzőket; de a' jegyzőtől azon feleletet nyerte, hogy az már övé 's vissza nem adja. Ezzel ő miga újra kimegy; a' küldöttség a' két teremben összeül, szavazat-szedéshez fog 's a' mint kisebb és nagyobb terem van egy végében, a' nagy teremben a' tömeg zsidong, a' más végében, egy szobán keresztül menve, szavaznak 's nem tudni, hány szavazattal a' 39 egyed fölterjesztése nem fogadtaték el a' megye tényeül, melyet főszolgabírák, esküttek, nemesi hadnagyok, kir. tanácsosak 's tb. aláírnak. Ő miga visszajött kimondandó az eredményt; de szóhoz sem jutván, a' láma daczára fölolvassa. Midőn az ingerültség legnagyobb fokra fejlenék, ő mlgát visszatartóztatják 's kimenni nem engedik. Erre ő mlgá: mindjárt teszek róla, —ugymond— azután emberei által utat nyitattván magának, kimegy, a' gyűlést bezárja 's csak hamar halljuk, hogy szuronyokkal tolnak föl, 's midőn a' katonaság feljön, már a' terem üres, csak néhányan voltak ben. Másnap kilencz órákor ismét feljövünk. A' katonák rendbeállítva 's ismét kezdik a' tegnapit. Szóhoz jutván M. főjegyző, elősorolja a' tegnapi eseményt 's mondja, hogy mivel ő kimondva végzést nem hallott, jegyzőkönyve nincs, nem is lehet. Erre a' főisp. h. megjegyzi, hogy a' helyettesített jegyző föltette azt, tehát hiány nincs. Ebből ismét iszonyu láma kerekedett 's föláll L. és P. alispán. A' tömeg erőszéke L. másik P. kiált 's ez így tart délután fél-egyig. Ekkor a' gyűlést másnap kilencz órára halasztja ő mlgá. E. H.

maradandnak. Ezután megkezdte a' szavazás a' többség 849 szavazattal 26 ellenében a' panasos magány-vádat a' megyének nem fogadta el, 's így helytelennek nyilvánította. —

'S midőn a' főisp. helyettes ezen beadott szavazási eredménynek végzésleg kimondása végett a' terembe ment, rakonzátlanok ismét asztalra ugrádozással, fenyegetéssel, kardesörtetéssel 's egyéb aljas törekvéssel zajongtak, de mindezek ellenére főisp. helyettesünk a' szavazat nevezetes többséghez képest a' végzést délután 4 órákor kimondotta. —

Másnap reggeli 9 órákor folytatván a' közgyűlést aggasztó érzés fogott el, mert a' szárnyal híre szerint az elégtelenség még alábbvaló rakonzátlankodások 's rendbontásra készültek. E' napi gyűlést főisp. helyettes ismét személyesség-kerülésre, a' helyszentséghez illő esendire intő beszéddel nyitván meg tiszteletbeli aljegyző L. I. által a' szavazatszedő küldöttségi eljárás eredményéről kelt végzést a' kis részről álló elégtelenség által támasztott zaj és folytonos ingerültség daczára is felolvastatá, miért is a' vesztesek látván, hogy törekvésüktől a' többség által elűtettek, az előbbi napon gyakorlott fektelés rohámához következetesen minden ármányt és erőszakot elkövettek, hogy legalább a' tanácskozást 's annak rendjét megzavarhassák, hogy így a' közgyűlés eloszlátásában helyzett végreményeket elérhessék. Így történt, hogy miután a' felszóltat főjegyző beszédjére első alispánunk válaszolni akart, őt közönségesen ismét folytonos gyakorlat ellenére is nagyobb részben becsodított tanuló ifjuság és szavazattal nem bíró zavargók zajgása 's ordításaival közbeszóllhatási szabadságában meggátolták, 's ellenében L. Gy. ügyvéd nevét kiabálták, ki többszöri felszóllatásra sem hajlott elállani a' szólástól, sőt még akkor sem, midőn főisp. helyettesünk azt, hogy a' többség az első alispán szólását kívánja, határozatkép is kimondotta. Így történt, hogy a' polgári 's elhanyaglott közigazgatási dolgok elintézésiben legkisebb eredményre jutni a' gyűlés nem vala képes; ez okból néhány órai szerénytelen kifakadások 's magányéletből is merített alacsony pizskolódások után délutáni 1 óra tájban főisp. helytartónk a' gyűlést eloszlátván folytatását más napra halasztani kényszerült.

Dec. 17én hasonló csapás érte a' közigazgatási tárgyak elintézése után sovargó közönséget. Főisp. helyettes ur t. i. ismét esendire, higgadt komolyságra 's ingerültség-kerülésre buzdító beszéddel nyitván meg a' közgyűlést, fájdalommal említé, miként a' folytonos zaj és személyeskedés miatt a' halomra gyűlt közügyek szenvednek szörnyű hátramaradást 's ez által a' megyének közel 500 ezer főnyire sújtatik legérzékenyebben, mivel az ezen közgyűlés üdvös intézkedéseitől várja sok tekintetben bajai orvosoltatását: kéri tehát a' Rket, hogy miután a' némelyek által vitatni szándékolt tárgy szavazat után már eldöntetett 's a' határozat törvényszerűleg kimondatván, é fölött a' jegyzőkönyv is felolvastatott 's meghitelesített, ne keressenek törvénytelen ürügyeket a' tanácskozás lehetetlenítésére. De ezt a' zenebonáskodók tekintetbe nem vevén ujjal a' szólás rendén kötelőködtek. Jelesen mai napi szólás rendén S. F. tb. 's utána B. M. k. tan. jelentvén magukat, miután az előbbi szólásjogát tiszteletből emennek általalag: nem volt igazságosabb, mint hogy B. M. szónoklatát kihallgassák; — azonban ez alig emelt szót, a' kicsapongó izgágák, híre szerint előre kiszámított tervök szerint, csak hogy a' közgyűlés eredményhez jutását megsemmisíthessék, szakadatlan kiáltozások közt újra L. Gy. nevét harsogtatták, ki tegnapi feliratásánál fogva ma is elsőszéki jogot követelt a' szólásban, ámbár az előbbi napon történt feljegyzés csupán akkor vétehető tekintetbe, midőn valamelyi hosszú vitákra okot szolgáltató tárgy ugyanazon napon be nem végezhetővé másnapra halasztatik, 's jöllehet, a' szembeintő többség említett B. M. szólása mellett nyilatkozván, ez határozólag elnök főisp. helyettes ur által kismondott: hasztalanul szólalt fel az elnök, hasztalan a' esendire ügyelő fő-ügyvéd; minden intés, 's az elnökileg mondott törvényes végzésnek hatolni tartozó köteleességre ismételve történi figyelmeztetésé kigúnyoltatott, kaczagtatott, lezúgtatott. Így néhány órai pántolódás, rendzavarás 's alacsony pizskolódások után látván főisp. helyettes ur, hogy illy felszágzott ingerültség 's lázongás közt kellő eredményre nem juthatni, e' napi gyűlést eloszlátva más nap reggeli 9 órára tette által. (Vége köv.)

Szabolcsmegyei közgyűlés. Mult nov. 21-kétől kezdve egy hétig közgyűlésünk volt, aztán december 11-től két hétig törvényszékeink tartattak, 's ezek végeztével dec. 15-től ismét közgyűlés szokás szerint. Mostoha időben jobb, ha a' politikai magas csillagzatokról lábaink elibe vesszük le nyomozó szemünket 's vizsgáljuk: mikép élendünk, mikép élendnek azok meg, kiknek veritékén élünk? Megyénk ugyan, hála istennek, nem a' legszűkölködőbbek egyike, de mégis szép vonását mutatták Rendei nép iránti

igazságszeretőknek 's közjó-előmozdítás körüli buzgalomnak, midőn közörömmel értették meg 's fogadák a' nm. h. tanács intését, az octob. 28-án kelt körlevelét, melyben, a' naponként öregbedő közszükség azon szokásnál fogva is, miszerint az ország némely részeiben a' szesz italoknak gabona 's burgonyából égetése által tetemes tápszere vonatik el, éber figyelmet igényelvén, a' megye arra szólította fel, hogy a' helybeli körülmények tekintetbe vételével gondosan intézkedjék az iránt, hogy az első szükségbeli tápszerek a' szeszégetés által súlyos csorbulást ne szenvedjenek. K. Ö. főszb. örömmel üdvözlé a' kormányt e' tóren, 's a' pálinkakazának és szeszgyárak bezáratását igenis igazságosan czélhoz vezetőnek látta; de egy szó nem e- lég. Vannak, kik a' szónoklatokból mind felmerülőnek hív- vék azt, hogy kinek van kazánja, kinek nincs; mi ezt azonban itt nem vizsgáljuk — mert távol van az tőlünk, hogy a' közügyekkel szabadelyüleg bajlódóktól minduntalan anyagi áldozatokat kívánánk, ha a' másik pártiak hasznat remélnék 's nyerne is színezetükből, miért irigyelnek azt olykor olykor a' jobb résztől egyedül? Tekintsük a' tárgyat elvontan, nézzük: vajjon nem lehet é kifogásunk azon néz- pont iránt, melyből a' többség kiindult? A' RR. — hogy a' végzés szavaival éljék — elismérik ugyan a' közállomány azon jogát, hogy szükség esetén, midőn a' mindennél be- cesesb személy forog kérdésben, magányosak vagyonaíról is rendelkezhetik; de kívánják, hogy az intézkedés ne csak kevés egyest, a' szeszgyárak birtokosait sújtsa, hanem a' tehetősbek mind aránylag járuljanak hozzá; 's midőn az é- hezőknek a' pálinkagyárak bezáratása által csak nemleges segély nyujtatik, é megye Rdei akarják, hogy azok lényeges segedelemmel gyámoltassanak, mi a' megyei összes birtokosság jóállása mellett természetvényekben vagy ezek megszerzésére szükséges pénzben az adózók által idővel visszatérítendő kölcsön útján legczélszerűbben volna esz- közölhető. Ha minden adandó segély ezen kölcsönből áll- na csak, ugy az összes birtokosság csupán hitelével jár- rulna hozzá, mely hogy milyen, kivált ha, összes letetik, egyesek helyett, jól tudjuk. Erről tehát szó se legyen, eh- ből semmi sem lesz. Hanem mi azon elvet illeti, hogy a' te- hetősbek mind aránylag járuljanak a' tényleges segélyhez, legyen szabad kérdenünk: ha vajjon elérhető é ez a' nélkül, hogy épen a' dolog veleje, a' szűken levő tápszerek czélele- nes fogyasztói a' kazának is aránylag fogassanak a' se- gélyhez, az aránylag korlátoztassanak? Egyszerű az a- dóztatás elve, miszerint t. i. a' mint kéth részeseül a' közjóban azon arányban járuljon a' közteherviseléshez; de semmi sem, létesíthető nehezebben, mint épen ezen elv a' statusban. Ám- de az mégis eléggé világos, miszerint a' pálinkafőző, ki va- gyonához vagy jövedelméhez aránylag részt vesz ugyan a' tényleges segélyben, hanem egyszersmind tömérdek táp- szert főz fel, nemesak egyszerűn paralyzálja az ő adta tény- leges segélyt, de paralyzálja azt azon mértékben sokszo- rozva, melyben a' tápszerek a' közszükségétől elvonják; e- zenfelül hozzá kell tudni még, miszerint nemesak egyszerűn vonja el az eleséget, hanem belőle még népmérget állít elő, mely, a' szegénységet iparkodásra, élelemkeresésre alkalmatlanná, henyévé, tékozlóvá teszi. Ne következtesse ezen megjegyzésből senki, mintha alulírt a' kazának és szesz- gyárak kivétel nélkül erőhatalommal bezaratását vélné szükséges és czélszerűnek; világos előt é is, mily sokféle- kép sujtathatá itt véletlenül meglepő kényszerítő törvény azon egyeseket, kik a' szeszégetésre már mindennél elkö- szültek vagy már szeszszállítást köteleztek 's tb.; de sajnál- ja, hogy a' megyei végzés az intézvény irányától csaknem egészen elfordult, és a' népmérget és szeszégetés korláto- zására még azon erkölcsi ösztön sem fordítotték, mely, mi- ként alantabb látandjuk, a' tényleges segély nyujtására a' tehetősbek irányában használtatott. Ez esetben jó, hogy, mint a' végzés mondja, é megyében a' szeszégetés burgo- nyától történik. Tehát decemb. 16-kára é megyebeli birtok- kosok a' sz. bírák által részint kör- részint magánylevelek, a' kün lakók pedig alispáni hivatal útján megkereső levél által a' segedelem miképeni kiállítása feletti tanácskozásra összehivatni rendeltettek, ez 's a' fogházi rabok élelmezé- sének miképeni beszerzése iránti javaslatlételre küldöttség nevezetvén, munkálatát dec. 16-ára beadandó. Ezuttal a' gabona megdrágulása okát abban is látván a' RR., hogy a' magyar tengerpart és Ausztria felé a' gabonakiviteli vá- mok épen ez évben szállítottak le, megkérni határozzák ő felségét, hogy a' gabonakivitel megszorításáról gondoskodni méltóztassék. Ezenfelül még köv. czélszerű intézkedések tétettek: a) A' szolgabíráknak erősen meghagyatott a' fel- ügyelés, miszerint a' vásárokon déli 11 óráig, míg a' nép- é- lelmi szükségére nem vásárolt, a' nyereszkedők nagyobb összevásárlásokat ne tehessenek. b) A' népnek ivásbani korlátoztatása végett az italok terményekkel ki cserélését akadályozzák a' szolgabírák, dec. 10-kétől hitelbe adandó italok ára megvehetetlennek nyilvánítatik. c) Azok iránt, kiktől a' tápszerek régiebb korcsmai adósságok fejében kö-

veteltnek, újabb terelésig az adósság megvételében ne legyenek szigorúak. d) Szorosán felügyeljenek, hogy a beyándorlásokat gátló rendszabályok 's felsőbb rendeletek megtartassanak, azokat pedig, kiknek itt telepedési joguk nem lehet, hazájokba visszautasítsák. Ez utóbbi pontnak nem ugyan kegyetlen, de ildomos megtartatása nagyon szükséges, mert már is annyi az idegen, kivált lengyel minálunk, hogy szinte hemzseg tőlök a vidék, 's legalább Nyiregyházán maholnap lengyel prédikációt kell hallanunk. —

Olvastattott a' nm. udv. kanczellária leirata, melyben e' megyével tudatja, miszerint a' honti események tárgyában aug. 25-ri feliratóból méltó nehezítéssel tapasztaltatott, hogy Hontmegye Rinek egy töredéke által auguszt. 11-én tartott törvénytelen gyűlekezethől — mint hitelesen följelentetett — eredt egyoldalú értesítés nyomán azon károhozatos gyűlekezet esekelvénnyit a' trón előtt kéréssel támogatni nem kételkedett, ennek szigorú rosztalása mellett a' megye arra figyelmeztetik, miszerint a' megyék panaszolt autonómiáját misem veszélyeztetni inkább, mintha a' kisebbség rakonezátlanságai által a' többségen erőszakot üzhetne. Ezen leirat ellenében csupán kitérő politika használattott: voltak, kik azt nem e' megyéhez irányítottak, hanem csak ide tévednek hitték, mások ismét úgy vélekedtek, hogy oda fen csak azt nézték, mely megye pártolja a' honti levelet, 's mindenikhez egyhangú leiratot küldöttek, 's kis vita után olly végzés keletkezett, miszerint a' megye felirási jogát gyakorolván, a' főkörmányszéktől nem kedvező esetben is csak ellenkező véleménynyilatkozást várhat, annyival érzékenyebben veszik a' RR. a' tisztelt főkörmányszék rendelkezését, hogy ők a' rosszal felírás alapjaul a' felhívott Hontmegye aláírásával magány-pecsét alatt kelt levelet nem vették, hanem ő felségét jobbagyi hódolattal csak arra kérték, miszerint ha igaz az, mi értésökre jutott, hogy Hontban a' főisp. helyettes minden ok nélkül oszlatta el a' gyűlést, ezen honti eseményt megvizsgáltatni, 's ha a' főisp. helyettes bünösnek találtnék, őt az állodalom érdekében illőn megfenyíttetni méltóztassék, e' szerint aggodalmunkat megnyugtató vizsgálat kérésén tul nem terjeszkedtek 's még is a' felírásukban nem foglaltszempontból olly szigorú rosztalás mondatik, melyre magokat érdemeseknek nem tartják, 's azt mint felirási jogaikat sértőt el sem is fíghadhatják, 's e' leirat szülte fájdalmas érzelmeiket ő cs. k. felségéhez fölterjesztetni határozák. Egy szónok ismételve javaslat a' rosszal felírásban tett kérés ez uttali megújítását is. — A' nm. htanács a' kebelheli tűzkármentő egyesület módosított alapszabályit fölterjesztetni rendelő intézvényre pontos elégtételt sürgetvén, miután e' tárgyban az volt határozva, hogy a' nm. htanácsnak az alapszabályok megváltoztatását sürgető rendeleteire, hogy t. i. a' nemesek és nememesek közti különbség töröltessék el, a' RR. többé felelni sem fognak, ezen határozathoz ragaszkodás kívántatott, de a' többség által különösen azon szempontból, miszerint ezen jótékony intézetnek jelenleg még el kellene enyésznie, ha az adózóknak a' beállítás, miként a' nemeseknek van, tetszésökre hagyatnék, hanem pár év mulva az intézet a' közvélemény előtt annyira izmosuland, hogy tőle minden kényszerítést mellőzni lehetend, annyival inkább, mivel ezen kényszerítés most is már csupán papíron van, az végeztetett, miszerint az alapszabályok az egyesület nagygyűlésének az igazgató választvány megválasztásakor jegyzőkönyv idevonlatkozó kivonatával, mely az alapszabályoknak az egyesület általi elfogadtatását igazolandja, 's az ajaki tűzkárvalottak mult aug. közgyűlésre beadott köszönő folyamodványával együtt fölterjesztetni rendeltettek. — A' nm. htanács tudatván, miszerint a' Tiszaszabályozás tárgyában kirendelt kir. biztos gr. Széchenyi előterjesztése folytán a' helyben hagyott tervezetbe illő tuséri átvágás mielőbbi végrehajtása elősegítésére addigis, míg az alakult társulatok a' szükséges pénzüsszeget összegyűjthetnék, 5000 pft a' só fölemelt árából úgy rendeltetik előlegeztetni, hogy azt annak idejében ezen társulatok visszatérítsék; ezen kegyes intézvény az illető felső tiszai birtokosokkal közöltetni határozattott, függőben levén: ha vajjon ők készeknek nyilatkozzandnak ő a' visszafizetésre. — Pozsony vármegye a' kóborló cigányok meghonosítása 's hasznos polgárokká neveltetése iránt hozott határozatit a' végett közölvén megyénkkel, hogy ez is hasonlót tegyen, a' szolgabíráknak meghagyatott, miszerint a' csoportosan kóborló cigányokat keresztül utazni se engedjék, a' megyebelieknek pedig utleveleket ne adjanak 's az ide vonatkozó felsőbb rendeleteket szorosán tartásuk meg. Ennyiből áll most az egyszer cigányhonosításunk. — Haszninczadi új vámszabályok kihirdetés végett közöltetvén a' megyével, azok olly megjegyzés mellett körözöttetni rendeltettek, hogy e' megye RRei a' kormányának a' harminczadokfeletti önkényes intézkedését törvényesnek el nem isméri, 's e' sérelmök orvoslását országgyűlésen sürgetni el nem mulasztandják. — Nádor ő cs. k. fens. az országos pénztárak 1844. évi számadásinak üsz-

szes kivonatát küldvén meg, ez azon választványnak rendeltetett kiadatni, melynek a' törvényhozói utasításokkal foglalkozni kellene. — Pestmegye körlevelére a' főispáni helyettesek iránt határozattak, miszerint a' figyelmeztetett RR. valamint eddig is megtették azt, mit alkotmányos jogaik érdekében tenni kötelességöknek tartották, úgy jövendőben is a' helyhatósági jogok, mint az alkotvány bástyái felett őrt állani polgári legszentebb kötelességeik közé számítandják, miről Pestmegye értesítendő. — Tolna felszólítása folytán a' moldvai magyarok meghonosítása iránt, ő felsége megkéretni határozattott, miszerint kamrai pusztákon leendő legezédirányosb megtelepítésüket kegyesen eszközölni méltóztassék. — Nevezetes még a' várnagy azon jelentése, miszerint ezen szűk időben, midőn a' rabok élmezése valóban nagy terhére van a' szegény adózó népnek, ezek nagy szaporodása miatt egy kamrával megtoldandónak véli a' börtönök számát, mi iránti intézkedés néhány tagu küldöttségre bízott.

Dec. 15-ken e' napra levén a' Szabó Mihály halála által megüritült mérnöki hivatal betöltésére csődület hirdetve, olvastattak 6 mérnök folyamodványai, kik közül kettő külmegyei volt. Ezután első alispán ur előadta, miszerint a' levéltárból kikeresteté: kit illette a' mérnöknevezési jog, 's ez az előbbi gyakorlatnál fogva kétségkivül a' főispánának bizonyult volna be, a' RR. is jónak látták ez időben, melyben örvendünk kell, ha eddigi jogainkat fentarthatjuk, nem hogy azokat tágabba terjeszthetnők, a' kinevezést egészen főispán ő exejára bizni. Erre másod alispán ur indítványozá, miszerint ezen terjedelmesen vízzel borított nagy megyének, a' közmunkák 's czélbavett egyéb szabályzások tekintetéből is minden esetre két mérnökre levén szüksége, valamint azelőtt az orvosi hivattal is tétetett, a' meglevő fizetés megosztása mellett, két egyenlő rangu 's kötelességű mérnök kéressék kineveztetni, 's az indítvány elfogadtatott, 's midőn most a' felett kellett volna tanácskozni, hogy a' folyamodók közül kiket 's mikép ajánljon kinevezés végett a' megye, egy csapat kortes nyomulván be a' kis terembe, felütő volt, hogy ezek épen a' külmegyei folyamodók neveit harsogtatják. Így állván a' dolog, E. L. szóba hozá, miszerint a' megye fenálló határozatánál fogva, csak betürend szerint terjesztheti fel a' folyamodók neveit, mire azok jelenleg is csak betürend szerint határozattak minden megkülönböztetés nélkül fölterjesztetni. És a' mint e' tárgy befeljeztével a' fons. udv. kanczelláriának utak iránti rendeletét olvasni kezdék, azonnal távoztak a' tens rendek, kiknek a' tárgy iránti tapintatban ollyan híjak volt mint önállóságban. — Széchenyi István gr. ő excaja jelentvén, hogy a' Tiszaszabályozás ügyében Pesten leendő tanácskozásra jan. 19-ken tüzte ki, felszólítá e' megyét is, miszerint ez is oda hasson, hogy a' keblében alakult társulatok azon tanácskozásra követekeket küldjenek. Ennek nyomán megemlített, hogy a' felszólított társulat még nem alakult meg, mivel pedig a' megyének érdekében fekszik területére felügyelni, szükséges tehát, hogy e' helyett a' megye küldjön követekeket. Egyébiránt a' m. alispán e' társulat megalakulására délutáni 4 órára határidőt jelentett be. Annyi bizonyos, miszerint ha ezen társulatoknál nagyobb buzgalom 's több erő nem fog mutatkozni, tőlök a' Tisza rakonezátlan hullámai aligha meg fognak ijedni. — A' nm. htanács megisméri ugyan a' megyének azon jogát, miszerint a' keblében levő katonaságot szabadon elhelyezheti, mindazáltal több oknál fogva jelenleg szükségesnek véli, hogy a' Polgárba határozott katonaszállítás más alkalmas helyre rendeltessék, hogyha pedig a' polgári zavarok miatt itt a' katonaságra mulhatlan szükség van, e' czélból a' htanács gyalog katonaságot, mint erre alkalmasbat, oda rendelni kész lenne. Polgár város lakosai ugyanis a' hajdúi szabadságot keresik, 's míg perők le nem jár, az uri szolgálatokat tömegben tagadták meg. A' RR. nem e' zavargás miatt rendelték oda a' katonaságot, hanem mivel Polgár rendes katonaságot, egyébiránt az elrendelt szállítást tavaszig mégis elhalasztatni rendelték; de gyalog vagy bármi más katonaságot többet semmi szín alatt nem fogadhatnak el. Ezek folytán épen a' rendes katonaságok ellen felpanaszolták, hogy az egész megyében csak néhány hely viseli az egész katonatartás terhét örökké, miután a' teherviselés egyenlőn megosztatandó, a' napkori lelkész kérte a' Napkoron szállásoló katonaságot máshová elhelyeztetni, 's a' felhordott okoknál fogva annak Gyulajba leendő áttétele el is rendeltetett. Közöltetett Mármaros azon határozata, miszerint keblében a' löeladók nemcsak magok személyének, hanem a' lovaknak is lehető legjobb leírását tartoznak birni. Az utlevelek derekában ragadják meg a' polgári szabadságot 's ezt jobban korlátozzák, mint a' rendet előmozdítják, 's ennél fogva de meg azért is, hogy az országban utazó tudja magát mihez tartani, azok iránti intézkedés a' törvényhozást illeti. —

Dec. 16-kan, a' hirdetett marcalis gyűlés napján, csatlakozék, ki némi nagy gyűlést várt, mert a' kissé ugyan számosabban összegyűlt RR. a' kis teremben mégis megfér-

tek. Mindenek előtt a' nm. htanács intézvénye nyomán az ez évi termés 's a' belőle következendő szükség helységenkénti felszámítására kirendelt küldöttség munkálata olvastatott, mely szerint e' megye 120,764 lelket számlál, 's több mint 100 ezer közből életre leendő szüksége. Következett a' maglárak megvizsgálásában eljáró küldöttség, majd a' napi tárgy, a' népnek nyújtandó segély miképi kiszolgáltatása tárgyában véleményező választvány munkálatainak olvasása. Ez utóbbi úgy vélekedett, miszerint a' népet leginkább az nyomja, hogy alig szerez meg az magának némi élelmet, annak nagy részét részint a' katonaság részint a' rabok számára kénytelen adni; a' katonaság és rabok élelmezését tehát kölcsön utján indítványozza eszközölhetni, a' katonák széna 's zab-portióit pedig azért is, mivel a' megyében épen zab legkevésb termett, ha lehet felére csökkenteni; e' kölcsönre pedig a' birsági pénzek, a' choleraiban alakult pénztár 's a' karzatra gyűlt ajánlatok lennének fordítandók. Továbbá valamint a' házi pénztár eddig előlegezte a' nemességnek az országgyűlési költségeket, úgy most a' nemesség előlegezen az adózóknak, azaz a' jövendő országgyűlés költségei a' mostani kulcs szerint vettessenek ki a' nemességre 's hajtassanak be. Hogy a' népnek keresetmód nyujtassék, a' tiszai átvágások eszközzésére a' só felemelt árából előlegezés kéressék. Végül még ajánlatokra a' tehetősök szbirák által szölytassanak fel. Ezen javaslat felett következőleg eredt meg a' tanácskozás. F. kam. ü. nem ajánlatokat, de kötelező fizetést kíván, a' mint illyest már a' kormány is megerősített, midőn a' mgyeházak építésére a' nemességre kötelezőleg vettettek ki a' fizetés, de ezt csak a' vagyonos földesurakra kívánja alkalmaztatni. E. L. szinte megállapítatni kívánja a' fizetendő summát, de csak erkölcsi kényszerítést vélcélhoz vezetőnek, mihez képest a' sz. birákhoz egyegy t. bíró rendeltetvén, ezek szölytsák fel a' vagyonosokat a' megállapított összeg lefizetésére, 's a' vonakodókat jelentsék fel; a' begyűlendő összeg kezelésére pedig mennél kevésb tagu választvány neveztessek. B. S. jónak látná, ha azok, kik a' termés összeírásában fáradoztak, szölytnék fel a' földesurakat adakozásra, 's az illy felszölytgitás sikeréről koronként tennének jelentést a' középponti választványnak. S. I. a' minimumot kívánja meghatározni, mennyit ha a' földesur nem bír, az ne is szölytassék fel adakozásra. Az országgyűlési költségek kivetési kulcsát kívánja használtatni, szerinte vettessék ki, de ne az országgyűlési költség, hanem a' koronkénti szükség, mivel még tudni nem lehet, mennyi lesz az elkerülhetlen adakozás; kényszerítést szinte csak erkölcsit ohajt. E. a' papirosról az életbe akar lépni; nem hiszi, hogy 100 ezer közből e' megyének elkerülhetlen szüksége lenne; több itt az ollyan ember, ki nem arat, hanem kész pénzért vásárol: hiszi tehát, hogy a' szükség nem leendő olly nagy, hogy az ösztönzött ajánlatokkal 's némi kölcsönrel rajta segíteni nem lehetne. F. k. ü. pártolja őt, de országgyűlésre följegyeztetni kívánja, hogy olly törvény hozassék, miszerint illy esetben a' nemességet fizetésre kötelezni lehetesen. B. S. —ben jó érzést csinált F. indítványa, 's ő is illy kötelező törvényre javaslatot ohajt készíttetni. A' kincstártól, miután ahoz folyamodik jelenleg az egész ország, sokat nem vár, hanem többet remélhet az egri káptalantól. Erre U. kanonok kijelenté, miszerint a' káptalan örömet kölcsönzend, hanem csak egyesek lekötözésére, de legfőjebb csak 2 vagy 3 ezer p.ftot contra tantam sitim. Előhozott még, hogy mindenek előtt a' zab szereztessék meg, 's általában ovakodni kell, nehogy az összevásárlás most egyszerre történjék, mi által az élet ára tetemesen felrugtattnék. Debreczen követe pedig kijelenté, hogy ezen város Szóvat ügyefogyott lakosait maga tartandja ki 's jobbagyai a' megye segélyre nem szorulandnak; hasonló jelentetett ki hg. Eszterházy, öz. Beck Pálné 's gr. Degenfeld részéről is. És így végzessé lón, hogy a' választvány javaslata nemcsak elfogadtatik, hanem a' RR. minden segélyforrást megnyitni törekedvén, az akkép bővítettett, miszerint az ajánlatok gyűjtésén felül a' földesurak arra is szölytassanak fel, hogy kiki maga jobbagyairól gondoskodjék, Eszterházy hg., Debreczen város, Beckné és Degenfeld gr. példájára, kiknek tett ígéretei jegyzőkönyvbe vétettek; a' k. kincstártól pedig 20 ezer p.ft. kölcsön kéressék. F. indítványa a' kötelező törvény hozatala iránt szinte határozatba ment. És ezen gondos intézkedéshez legyen szabad azon sajnálatunkat ismételnünk, hogy ámbár minden segélyforrás megkisértetett, csupán a' nm. h. tanács intézvénye, mely ezen intézkedést eredményezé, mellőztetett, mintha a' kázanok és szeszgyárak birtokosait nem lehetne szinte megkeresni 's legalább erkölcsileg kényszeríteni arra, hogy a' tápszerket, ha mindjárt csak burgonyát is csupán a' győzhetlen szükség korlátain belül gyártassák szeszszé 's népméregg. — Az irlalomnak ezen tárgya után, mintegy ellentéteül olvastott a' tűzkármentő egyesület igazgató választványának folyamodása, miszerint ezen intézet pénztárának, helységenként elszámolt fizetési hátramaradásokból, 10,162 v.ft. követelevén, ezen summának jan. 1-jeig leendő behajtása

a' sz. biráknak hagyassék meg, 's ez meg is történt. —Látuk, mikép azon indítvány, hogy Napkor helység már számos év óta folytonosan tartván egy kápláralj katonaságot, ideje volna ezt már más helyre áttartani, pártoltatásra talált; ellenben Nyiregyháza város főjegyzőjének azon előterjesztésére, miszerint a' nevezett város a' megyei katonaságnak felét majdnem születése óta állandóul, az osztályonkénti összevonulásokkor pedig egészen maga tartja, 's benne sok oly lakos van, kire a' szigorú katonatartási kuleszerint is minden másik évben egész évre esik a' katonatartás, ki e' szerint életének hason fele részét katonákkal éli le, míg annyi sok helység a' katonatartást csak nevével isméri, — egy hatalmas argumentummal volt megfélelve: „birja.“ Azt itt nem emlegetjük, hogy ezen szó magában foglalja a' szorgalom büntetésének elvét, sem azt nem kérdezzük, hogy hát a' nemesség azért nem adózik é, mert nem bírja, hanem inkább vigasztaljuk magunkat azzal, hogy mindnyájunkon egy gyűlés nem segíthet, majd lesz még több gyűlésünk is 's most örömet megnyugszunk abban, hogy megvan a' kezdet, megnyílt az ösvény a' teherelosztás igazsága felé. —Jövő közgyűlésünk határideje feb. 23-ára, a' törvényszékeké mart. 2-ára tüzetett ki, mellyek végeztével ismét közgyűlés leend; első alispánunk a' RR. megegyezésével egyuttal L. birákat nevezett a' jövő törvényszékekre. Hogy administratorunk van, azt még csak a' hírlapokból tudjuk, róla tehát szó sem volt. Egyébiránt kik 'Sombory ó mlga személyét isméri, méltán örvendnek, hogy ha már csakugyan meg kell a' helyettesnek lenni, ilyen férfival szerencsésíté megynket felséges urunk. **B e n c z u r János.**

Varasdmegyei tisztújítás. V a r a s d-megyei tisztkar-választása dec. 16-kán tartatott; melly ünnepre a' RRdek igen számosan 's a' választó nemes közönség példás rendben jelentek meg a' megye székvárosába; a' pártok nyugalmasan vonultak a' tisztújítás előtti napon kijegyzett tanyájukra, a' krapinai cigány zenészek kíséretében; mindegyik fél külön zászlót lobogtatott fehér és vörös színekkel; mellyek egyik oldalán e' szavak voltak olvashatók: „Za kralja i ustav“ másikon pedig írva volt: „za rod i dom“ nemzetiségért és hazáért — királyért és igazságért. —Tisztújítás napján 9 órakor a' főispánhelyettes a' táblabíró-ko-szoru kíséretében a' megye terében megjelent, hol kitörő „zsvio“ kiáltásokkal fogadtatott; innét az összes rendek hozzá esatlakozásával a' főtemplomba vonult sz. lélek-hívásra, mellynek végeztével visszatérvén a' tisztújító gyűlést ahoz mért alkalmi beszéddel —mellyben a' magyar elem vigasztalása hiányzott —megnyitotta; 's azonnal az első alispánságra kijelölt egyedeket olvasá fel; alig hangzott el ezek közt a' megye eddigi alispánjának neve, midőn a' nagy többség őt mostani hivatalában közfelkiáltással megerősíteni akará; mivel azonban a' megye közelebbi gyűlésében határozá: hogy a' megyei hivatalok nem felkiáltás, hanem szavazás útján töltsenek be, ehhez ragaszkodva a' főispán-helytartó a' választókat szavazásra utasítá; melly alkalommal a' megye választó közönségének bizodalma az érdekelt alispán iránt meg kitünőbb lett, minthogy Svagelt 598 szóval 28 ellen megerősíté első alispáni székében. A' második alispáni hivatal szinte szavazás útján tölletett be, mellynek eredménye lön Modich eddigi alispánnak ezen hivatalból kimaradása, 's helyette Chegel János volt főszolgabírónak 521 szóval 107 elleni megválasztása; a' szavazást ezután a' középponti szolgabírói hivatalra folytaták, melly állomásra az onnét kimaradt Vinkovich helyett Kukuljevich László eddigi aljegyző választatott meg 518 szóval 93 ellenében. Ekkor az idő messzire haladván, a' választás folytatása másnapra halasztatott; midőn is a' tegnap dicseretes rendben Busán Sámuel főbíró helyébe Kra-jachich Boldizsár 481 szóval 126 ellenében; az alsó zágoriai járásban főbíróvá az alispáni székre emelt Chegel János helyett a' járás eddigi alszolgabírója Piszachich Tamás 545 vokssal 54 ellen; a' felső zágoriai járás főbírájává pedig Simunesics Sándor eddigi tisztí főügyész 592 szóval 14 ellen választattak meg. Szolgabírákká következők tételtek meg: a' középpontban Galyuf Zsigmond helyébe Kukuljevich János 531, a' felső mezei járásban Mattachich János helyébe Kiss László eddigi járásbeli eskütt 544, az alsó zágoriai járásban Piszachich Tamás helyett Jellachich Kázmér 's a' lelépelt Bellosevich József helyett Lásbas Antal 597; végre a' felső zágoriai járásban Vinkovich Mórész helyett Halper Miklós eddigi tisztí alügyész 538 szóval nevezettek ki. Ugyanezen kerületben második alszolgabíróvá Jellachich László, pénztárnokká Vinkovich József, adószedőké: Horváth Tamás és Piszachich Ferenc; végre főjegyzővé: Piszachich Frigyes, első aljegyzővé: Czaar István, másodikiká: Zengeval Károly; tisztí főügyész: Svagel Károly, alügyész: Mekovecz Ferdinand; ígatóvó: Pogledich Károly lettek. Ezen választottak, valamint a' főispánhelyettes is dec. 16-kán este a' választó nemesség által zánével tiszteltettek meg; 17-ikén pedig műkedvelők által a' városi

színházban horvát dráma játszatott, melly alkalommal a' megye ilyr közönsége magán kívül ragadtatott.

A' szerémi alispán jelentésének folytatás. Mi a' közbátorságot illeti, erre nézve akár az elkövetett vétkeket, akár a' folyó 1845ben bebörtönzött, akár pedig az illető hivatalnokoknak erre vonatkozó jelentését vegye jelentő alispán kiindulási pontul, azon meggyőződést meríti belőlök, hogy a' megyei közönség mostani közbátorsági helyzetével, hasonlítva ezt az előbbi években tapasztalhoz minden esetre megelégyüle lehet. Azon táblázatos kimutatás, melly a' rabok eredetét, életkorát 's nemét, nemkülönben elkövetett bűnét, a' büntetést 's egyéb adatokat külön rovatokban tüntetik ki, azért terjesztetik a' rendek előbe járásonként, hogy a' népség erkölcsiségéről az eredményben győződven meg a' fölött itélhessenek. Egyébként pedig jelentő alispán az illetők megnyugtatására előterjeszti azt is, mikép a' megye alsó részét félelemmel borító haramia-esoport a' rögtönítelő törvényszék befolyásával már feloszlott, mivel kettő közülök, nevezetesen a' vezér: Jovan a' mondott uton felakasztatott. A' megye többi részeiben mutatkozó hasonló esenzavarók pedig részint a' megye főispánjának hathatós rendeleteinél fogva, részint pedig a' pandurok ébersége miatt annyira meggyérültek, hogy ma már csak menedékhelyről gondoskodnak inkább, mint polgártársaik élete vagy vagyonának megtámadásáról 's így jelentő alispán méltán mondhatja: hogy közelebb mult időben már sem utonállás, sem vagyomablás, sem gyilkosságok a' megye keblében nem történtek. Már ez elmondottakból látható, miként a' megye törvényszéke a' büntető keresetekben oly pontosan járt el, a' mint csak ilyenekben a' törvények és szokás megengedik 's ekép az igazságkiszolgálás soha meg nem akasztatott. A' bűnvádiakban 380 a' keresetek száma, 's ugyanennyi a' vallomások, tanúsítások 's b. hitelesítések, szembesítések, ítéletek, 's egyéb bírói határozatoknak jegyzőkönyve ígátása. A' polgári és urbéri perek eljárásiban is eleget tön a' megye törvényszéke kötelességének, 's miként a' jegyzőkönyvek a' 143-ik számig folytatólag erősítik, 15 urbéri és 72 fölébbezett polgári pert döntött el, a' még hátralevő 10 fölébbezett pert pedig, mellyek későn jutottak rendeltetési helyükre, dec. 4—10-ig tartó sedriákban szinte ítélettel látandja el; 's ha a' vukovári urodalomban az uriszékek is oly híven 's rendszeres tartatnának, mint a' szóbeli bíróságok 's miként az uriszékek más urodalmakban, akkor jelentő alispán Szerémmegyében az igazság-kiszolgáltatás ügyét maga rendén és útján állónak mondaná. Némely helységekben még hátralevő urbéri szabályozásokra nézve, habár az illető urodalmak komoly szándokát nem tagadhatni, még is, hogy a' felsőbb rendeleteknek, mint a' földesurások és nép jólétének mielőbb elégtétessék, azokat a' törvény értelmében siettetni 's fölmelegíteni czélszerű lenne.

A' nyilvános pénztárak állapota, mellyek ezen év folytán kétszer vizsgáltattak, olyan, minőt azok kezelése 's igazgatása kíván. A' megye semmi pénztári számadással nem adós mult évről 's az érintett pénztári hivatal szorgossága kezeskedik arról, hogy a' közelebb mult katonai év végével bezárt számadások, előrebocsátván az adókönyvek szokásos szembesítését, minélelőbb elkészíttetni, számvévi vizsgálat alá bocsátatni 's házi átnézés alá terjesztetni fognak. Mind két pénztárt illető adóbehajtás, a' nép körében sulyosan érzett pénzhiány miatt, a' várakozásnak koránsem felelhet meg egész aratásig; ennek sikeres kiütése, valamint egyéb természetvények betakarítása után a' nevezett behajtás oly sikerrel fogatosított, hogy az utolsó hadbiztosi számoláskor a' hadfogatási illetőségén kívül, melly 486 ft. 11³/₄ kr. p. p. tisztázottatott le, kész pénzben: 26,428 ft. 38 kr. p. p. betudásokban pedig 13,871 ft. 22 kr. p. p. tétellett a' hadi pénztárba, ekép azon tartozás, melly f. évi oct. végével 97,033 ft. 47³/₄ kr. rugott p. p., jelenleg 57,033 ft. 47³/₄ kr. csökkentetett 's ha ebből a' szabad katonai községnél Karlovicznál heverő 37,688 ft. 11³/₄ kr. p. p. leszámítatik, akkor a' fenebbi tartozás csak 19,345 ft. 35²/₄ kr. teend p. p. melly tartozás ha azzal, melly f. évi apr. 31-én a' hadiadópénztárban 69,150 ft. (melly összegbe a' karloviczi hátralevőség is betudva van) találattott, egybe vétetik; azon eredmény jön ki, hogy a' megye az 184¹/₂ ki második félévben nemcsak félévi illetőségét tisztázta le, hanem tartozását is 13,968 ft. 23³/₄ kr. kevesbité, melly dicseretre méltó behajtás leginkább a' szolgabírák erélyességének 's a' pénztárnokok 's adószedők szorgalmának tulajdonítható. Ezen tárgyról, minthogy a' közigazgatásban első és legkitünőbb helyet foglal el, jelentő alispánnak több mondanivalója van, és pedig először a' közpénztárakat, azután pedig a' községek pénzkezelését illetőleg, mint melly amazokkal összekötötésben áll.

A' községek pénzei kezelésénél 10-r az tapasztaltatott, hogy némely helységek adókönyveikéikben nagyobb mennyiségű adótartozás maradt beszédellenül, vagyis hátralevőségben, mint mennyit a' helység egyes adózói fejenként fi-

zetni kötelesek, melly körülmény vizsgálatokor kisült: hogy ily helységekben, minő nevezetesen Illok, a' tartozási mennyiség az adószedőknél van, kik e' hiány kiegészítése miatt bíróság is elmarasztaltak ugyan, de ezen ítéletek mind ez időig foganatba nem vétettek. 2-or tapasztaltatott, hogy a' tisztésbek évről évre az adósok rovatában kerülnek elő 's ez különösen Illok és Vukovár könyvecskéiből tűnik ki, melly tartozás nevezetes összegekre megy, melly körülmény kijavítására jelentő alispán felhatalmazottnak érte magát az illetőkön minden ily tartozást a' helybeli bírák és jegyzők által végrehajtás útján is novemb. végeig felelőség terhe alatt behajtatni, melly rendelet teljesítettén az általa' kívánt siker eszközöltetett. 3-szor Jelenő alispán figyelmét fölbreszté az is, hogy a' házi pénztár előleges adó-kivetési némely községekre nézve későn tételnek 's vizsgáltatnak meg; 's hogy ezek is mind alakban, mind a' rovatokra nézve minden évben változnak; ez tapasztalható Ruma mezőváros irányában. 4-er Több község van olyan, melly igen kevéssel, vagy épen semmivel sem adós a' kir. adó pénztárba, holott a' házi pénztárba tett befizetéseik, habár részökre még a' két évi előfogatás sines beszámítva —nagy fölösleget mutat; végre 5-ör Ledince helység, — dicseretére legyen mondva az ottani előjárásnak, mind a' mult, mind ez évi tartozását teljesen leűszáztá.

A' közpénztárakra nézve kettőt talál jelentő alispán különösen megérintendőnek; első az, hogy a' hadi, és házi pénztárak kiegyenlítése azon kölcsönre nézve, mellyet az emennek adott, megkezdett ugyan, de még teljesen be nem végezethetett. A' házi pénztár tartozott a' hadinak 22034 ft. 14³/₄ kr. kkal, a' kiegyenlítés egész 6690 ft. 10 kr. megtörtént, de ez nem csupán azon pénz által történt, melly a' házi pénztárt illeté, hanem egyéb letétek (depositumok) is fordítottak e' czélra; hogy tehát ezen pénztárak minélelőbb egyensúlyba hozassanak, felsőbb rendeletek kívánatánál fogva is közgyűlési intézkedés szükséges. —A' másik, mi megérintendő, azon zavar, mellybe sülyed a' megye Karlovicz katonai község tartozása miatt, melly tartozás a' megye tisztikarának hanyagsága nélkül egyenesen a' kebelbeli adózók évi terheit neveli; emélfogva, mivel a' megye törvényadta hatalmánál fogva adósaít illető tartozásaik le-rovására erővel is szoríthatja, de ebben a' hatósági elkü-löntítés által akadályoztatva van, felsőbb kielégítés lenne sürgetendő. A' másik, mi szinte komoly intézkedést kíván, az, hogy a' mult évi tartozások, a' folyó évi házi számadások bevételi rovatiba szoktak tételni mindig 's az év végével ismét a' tartozások közt fordulnak elő, mi a' pénztárnak nagy hátramaradását eszközözi. Jarkovec major 1900 pl. tartozása évről évre a' maradványok rovatában kerül elő, ugy annyira, hogy e' tartozás ma már annyira növekedett, mikép magát az adó alapját felérni látszik, minthogy e' tartozás közel 19 ezerre megy, mi által a' házi pénztár, mellynek ugyanazon kiadásai fordulnak elő évenként hátramaradása világos. Itten találhatni meg alapokát annak is, hogy a' házi pénztár miért kénytelen a' hadiútól tetemes kölcsönzésekkel venni? A' pénztárak ezen állapota tovább így nem tűrhető, mert minél tovább marad a' jarkovezei adóság behajtatlanul, annál kevesebb összeg vethető ki az adózókra, 's annál kisebb lesz a' pénzalap, mellyel az előforduló köz-szükségek fődötzetendők. Mivel tehát ezen adósság 1834-től vagyis a' porták megsaporítása idejétől számítottik 's mivel a' katonai állam, melly alá a' jarkovezei birtokosok rendeltetvék, ezen adósság emnyire szaporodásának okozója 's hogy végre mindaddig, míg az udvari hadi tanács ezen hadi adó kezeléséről illó értesítéssel ellátva nem leend, mindaddig a' dologban czélhoz vezető lépést tenni nem lehet: nincs más hátra, mint aug. 25-én 2948 szám alatt kelt remonstrációhoz ragaszkodva egyes küldöttség-kinevezést eszközölni, minthogy ezek az úton tehetni kölcsönös felvilágosításokat 's így érhetni el a' kívánt kiegyenlítést.

Ugoceamegyei közgyűlés decemb 15-önnap-ján f. i. helytartói elnöklet alatt kezdetett meg. A' kormányzéki intézvények után csak hamar sorra került a' honti levél, melly a' hazában annyi kedélyt izgatott fel; merta' kormány által is melegebb ápolás alá karolt alkotványosság legerősb alapján a' helyhatósági szerkezeten ütött seb ellen kiáltott fel! a' levél érdeme, minden jó hazafi keblét fájdalmasan érinté, mert miként az emberi testalkat bármely részéséről, az egész fojtja el a' fájdalom: ugy a' közhaza bármely hatóságának jogaiban való megtámadtatása által az egész érezi a' szenvedést. — egyedül a' forma, miáltal a' levél keletkezett, ejté a' leghőbb kebleket is aggályba, mellyek a' szoros törvényesség ösvényétől tavozni még akkor sem látják tanácsosnak — ha a' czél, melly általa éretnek, szent és nemes. — Megyénkben is e' nézet nyrcé meg a' többséget, miből természetesen folyt azon következés, hogy Hont-megye szólíttassék fel azon atyafias szívességre 's közlené őszintén az okokat, mellyeknél fogva

a' közlött éles sérelem elleni felszólalástól az egész közönség hozzájárulása 's a' megyei hitelesség címjele a' közpecsét elvonatott. — 's ha majdan Hont fia, kik annyiszor hű örködést mutattak az alkotmányos rend mellett — feltárják beldolgaik fátyolát 's őszintén ki lesz mutatva a' szabálytalan állapot forrása — mellybe súlyedve lenni látszanak — ugy készen álland e' megye is rokonkezeket nyujtani a' kór orvoslására. — Majd következett a' pesti körlevél, a' honti események nyomán felidézve ismét az érzelmeket, mellyek a' nógrádi és szabolecsi közlemények után futottak által a' hazát, — osztozott e' megye is a' levél alapelvében, hogy az alkotmányos szabadság sérthetlensége fölött a' helyhatóságoknak minden időben törhetetlen hazafi hűséggel örködni legelső kötelességük, melly nézetük azon változhatlan elhatározással, hogy mihelyt annak megszorítására keblében legkisebb irányzatot is emelkedni tapasztalna — polgári hűség igénylette erőlyel fogja ezt a' törvény korlátjai közé visszautasítani. — A' lelkes Erdődy varasdi főispánságának ügyében melegen írt fel a' megye, melly soha sem tekinthető apróságoknak az ilyen rendbontó 's a' szláv egységtilos mezején forgó törekvéseit, 's mellyeknek ellensúlyozására hűbb 's erőlyesb kedélyt nem ismérhetünk az Erdődyénél, kinek a' jelesen betöltött főispáni székből való távozása óta Varasd, fájdalom, központjává lett az anyaország 's részek közti ősi szent kapcsolatok tájítására irányzott törekvéseknek. — Közigazgatási dolgaink kellő renddel folyanak — 's az adóbeli elmaradások 1825 óta nagy fáradsággal évről évre kinyomoztatván, behajtásukra tett szigorú intézkedéseknek már eddig is két eredménye mutatkozik, pedig eddigelő leginkább csak azon bírák vonattak szorosabb kérdőre, kikről az hogy a' bevett adót a' megyei pénztárba be nem adták — kivilágott, ezek közül egynek rendkívül bünös mulasztása a' tiszék általegy évi rabsággal fenytette. Jövő gyűlésünk febr. 16-án leend.

Jász-Berény dec. 28-án. Ma végeztük be jászunk kerületeink részéről harmadfél hétig tartott polgári és fenytő törvénykezéseinket, ugy kisebb gyűlésünket, mellyek eredményét azok ellenében, mik néhány év óta az itteni hivatalos eljárás ellen, hírlapok útján valótlannul felhozattak, hivatalos hitelességgel abban tudatom, miként kerületeinkben, hol évenként több kevesebb mintegy 860 rab bünügye szokott tárgyalás alá kerülni, és hol a' 180 ezerből álló népességhez mért meglehetősen mennyiségű magányügyek is fordulnak elő, jelenleg sem polgári, sem bünpör elítélést váró, hivatalos tudósítás avagy más akármelty tárgy gyűlési elhatározást igénylő nincsen. — **Taczmán Károly** aljegyző.

Budapesti Napló A' világ nem más mint egy nagy napraforgó 's benne újdonságiról életünk nem egyéb mint a' virágnak rövid virulást ígéro hímpora; ma van, holnap nincs, 's ephemer jelentkezése csak pillanatunkkal játszó futó tűnemény, legfőljebb arra szolgáló hogy rajta kápráztassuk szemünket; mégis jó, ha e' káprázat ideig örögi némi gyönyört okoz, vagy néha épen hasznunkra is válik. E' hasonlatosság kedveért eseményink tárgyalását a' napok forgandósága mulékonysága szerint irányozzuk. Tudjuk, hogy a' magvakból kisajtott olaj elégséggel világosságot áraszt; világosságnál hasznos dolgokat lehet művelni; 's ha ugy lobog el életünk, szerencséseknek hiendjük magunkat. Es így fogunk előbbi bajos mulatságunk folytatásához. Először is ródalmi tűneményekre fordítjuk nyájias olvasóink figyelmét: Megjelent 'Tudósítás a' vakok intézete alkotmányáról Pesten, az intézettel növendékek imádsági 's énekeivel együtt. Továbbá értekezés egy vaknevelő-intézet szükségéről, lehetőségéről, annak hasznáról 's fő-megkivántatásáról. Kiadta Dolezsálek Antal József, az intézet igazgatója. — Előttünk a' 'Történelmi könyvtár' XV-dik fizete, tartalma: a' francia forradalom történetének folytatása Gaal fordítása szerint. — A' szinrodalom gazdagítására jelenleg Szigligeti és Degré foglalkoznak. Mint halljuk a' P. II. szelleműs fenilletonistája is, Kaján Béla vigjátékot ír. — A' budai várszínház viszontagsági alkalmasint jóra fordulandnak; magyar szini személyzet megszerzésére 's fentartására egész társulat készül vállalkozni, mellynek intézkedését Frankenburg Adolf az 'Eletképek' szerkesztője, mint önkéntes igazgató hajtandja végre; egyttal a' szin ör nemzetiész átalakítására is tétetnek lépések. Ideje hogy a' magyar fővárosában valahára meghonosuljon. — Nemzeti színházunkban minap egy vendégnő lépett föl; kinek szerződése esetére egy operakedvelő azzal kecsgette magát hogy ez után vigjáték és dramára bízást mindig kisházba járhat; mert valahányszor F. né asszony és K. I. asszony együtt szerepelnek, valódi opera-élvben részesülend. Ez alkalommal tér nyílik megemlékeznünk azon tényről, hogy Pesten tetszésben részesült szinművek vidéken gyakorta megbuknak 's viszont; talán épen a' modor az, mi e' különemű közönségekre oly viszsásan hat; hogy vidéken a' dramákat is jobbra élénklík, míg nálunk — kivéven ha érdeklétféle vendég érkezik — étehuséggel, 's észhez és szívhez szólólag inkább, mint csak gyönyörködtetőleg adat-

nak elő. Az illető színészeknek jó volna e' körülményt megjegyezni 's ugy alkalmazkodni, hogy mindenütt csak saját helyükön lépjenek elő. — Érdekes és örvendeztető adattal szolgálhatunk a' fővárosi tehének krónikájából is; t. i. a' tejbeli közhasználatra táplált tehének orvosilag megvizsgáltattak, azon szerencsés eredménnyel, hogy lényeges baja egynek sincs; nevezetesen a' Leopold városban 45, Terézia városban 301, József városban 870, Ferencz városban 980, összesen 2196. — Pest város költségszámitása folyó évre 229,133 frt. 27 krpgo. ebből kövezésre van szánya 57,411 ft. esatornákra 42,652 frt. új utakra 12,000 frt. utigazításra 8500 frt. töltésekre 11,400 frt. pgo. E' nagy összeg felhasználására igen szép alkalom nyílik a' váczi, ullói, kerepesi uton és néhány városi téren. — A' pestvárosi dologházban jelenleg 280 egyed van, kik az újévet boldogan töltik el. — Néhány nap előtt bizonyos fiatal egyed a' korcsmában neki hevülvén oly vitába eredt, mellynek alig lett volna más vége fejbetörésnél; ekor közbe ugrik egy jelenvolt éltésb egyed: „de uram — ugymond — itt csak szemem láttára nem verekedik, 's hát ki tiltja meg nekem, hogy én szét ne üssek magam körül.“ „En uram! ki tilti meg adósságát, ha agyon veretik?“ E' szó annyira lecsilapította az ifjú hevét, hogy megszügyenyülve sompolygott hátra. Ime az adós és hitelező közti viszony mily gyöngéd alakban nyilatkozik. — A' dunaparton egy szakácsnét gombolyagba kötve találták; állítólag e' merényt két zordon férfi követé el; mi volt czéljök, még nem tudatik. — A' farsang küszöbön áll, 's előleg minden zug telí már him és nó zenészekkel, kik a' vig 'ember zsebében egészen kimuzsikálják; e' ezébra az illető társaságok füreca esellel élnek; t. i. először öszszeviszsa nyiszorognak minden nótát, mit előránthatnak; azután csinos lányokat küldenek körül kérgetni, — kiken sok írgalmas szív megesik. — Ez év első napja szomoruan köszöntött be a' kir. egyetem orvos tanulóira: akkor temették el egyik jeles, közszeretetlen állott pályarokunkat Csorba Gusztávot, ki nyájias társalgása tudományos műveltsége által minden körzötteinak becsülését kezdé megérdemleni; midőn, tanévi végzakában érte őt utól az emberiség közsorsa, azon hiányunk, melly ellen nines orvososság. Az ifjúkor virulásában elhunytat öszsesereglett pályasorsosi magyar diszöltözethen kísérték nyugalma helyére, és egyikük szívreható buesu-szónoklatot tartott rovatánál. Szüleji távol, rokonai közöl csak néhány leheté jelen a' gyász-ánnepélyen. — E' hét eleje óta közelebb lón Buda Pesthez a' Dunán utalóknak, mert a' gőzhajózási közlekedés ez enyhe langyos telen ismét helyre állott a' közönség kényelmére, csak az kivánatos, hogy a' tavalyihoz hasonló kártékony rombolás 's rakonzatlanság újra ne szakassza meg, a' duna jéggel zárlásáig e' farsangon is.

( ) Ma reggel egy névtelen levelet kaptunk „helyben“ czím-alájegyzéssel, mellyben „ha a' fia i bús a' g g o d a l o m m a l“ figyelmeztetnek, miszerint bizonyos, nem rég alakult társaságban, „melly elemei számát minden áron szaporítani törekszik,“ nemzetéletünk egyik fő palladiumára — a' nemzetiségre oly csekély tekintettel vannak, hogy adatniszokolt hangversenyekben német 's olasz zené mellett a' német 's olasz dal egymást rendesen váltogatják, 's a' magyar dal és zene csak fehér hollókép tűnedeznek elő. Függelektül hozzá van téve: „ha conservatívoknak akarnak tartatni, legyenek legalább következetesek 's conserválják a' nemzetiséget is.“ — Ez volt a' levél tartalma, mihez fölőleg minden commentár. — Mig Éjszakamerikában jutalmakat tűznek ki a' délőjdes (magnesi) telegraf utján levélzállítás minél gyorsabb eszközésére, „a' négy folyam és hármas bérez között“ a' levélmenet a' fontvahaladás legfelső tökélyfokát érte el, 's gyakran addig biezeg vagy szállítatódik, míg egy egész hónapig celyus után türedelmes váróakezbe törőten 's keménysepről külsővel juthat. De már várják ott is a' nem sokára bekövetkező postai belrendezés szaporább eredményeit. — Schöffl Augustus festőművész hazánkba a' „dogék“ egykori fény-székvarosában — Velenczében egyikét vásárolta meg a' legszebb márványpalotának, melly homlokzatával a' nagy esatornára tekint, 's mellynek egyetlenegy osztálya (a' bözé bérlaka) ötezeröt száz pengőforintot jövedelmez évenként. Nehéz a' külföld nagy világéletét megizlelnék a' szeretett haza édes anyamöltohez viszsaszokni; de jelen esetben, mikép értesítve vagyunk, az ünnepeit művésza ama szándoka vizgasztal, hogy néhány év mulva csakugyan visszatérend e' egész en hónapba, shogy az érintett palotához aránylag olesó áron juttván, azt leginkább nyereszkezdési szempontból vette meg.

Fajgel Ferencz urnak a' Jelenkor múlt nov. 95d. számában „a' jelen drágaság ügyében“ czimzett cikkekére következő válasz érkezett hozzánk: T. szerkesztő ur! Ha még azok is, kik ön nagy olvasó közönséggel bíró lapjának ellenei, megvallani kénytelenek, hogy olvasóji kedőlyit szabadalmüleg de józan észszel békére 's polgári egyetértésre inteni egyik fő irányzata; ha, min kétkedni sem lehet, az atyáskodó kormányunk szándékaihoz ragaszkodás ön kitűzött czélja, — azon kormányéihoz, melly szigorun örködik a' fölött, hogy az erősnek ugy, mint a' gyöngének, a' hatalmasnak ugy, mint a' tehetlennek egyaránt szolgál-tassék ki az igazság, a' esend és béke pedig a' nép minden osztályában föntartassék; — ha továbbá tagadhadlan az is, hogy ezen méltányos irány lapjából mindenkor vezérelvünk látszott kitűndökleni; tehát e' lapok 95dik számába iktatott ama gyűlölséget lehelő 's az izraeliták ellen igaztó cikkek *) megjelenése világos következtelenségre mutatna, ha szer-

*) Hiedelmünk szerint Fajgel ur mint a' cikkek szerzője, midőn ugyszólván egyedúrasi szövetekezdést 's ármányos viszszeállításról emeg cikkekben az izraeliták részéről, távol vala minden gyűlölségtől annál inkább igaztatóstól, mert azért, hogy valamely egyed vagy felekezet híjános vagy vétkes oldalait megrója valaki, épen nem következik, hogy gyűlöli azt,

zójének oda tűzött neve önt oly vád alól föl nem mentené, melly az őszinte ember lelkiismeretét csak terhelheti.

Igen, bünvándnak kell azt neveznem, 's a' nemesszívű magyarhoz szerfölött méltatlan tetnek, a' már is elnyomatottat még jobban nyomni; sőt a' keresztyén vallás ember-szeretetet parancsoló tanaival ellenkező modor a' már is porba sujtatottnak mintegy nyakára hágni, és mi ezzel azonos, a' már ugy is igazságtalanul üldözöttet ellen gyűlöletes többnyire alaptalan vádak által ellenszenvet terjeszteni.

Ugy látszik, mintha t. szerkesztő ur ezen gyűlölet nyilvánító cikkek fölvétele által csak czáfólo feleletet kívánt volna létre hini annak rágalmozó vádjaira; ez pedig nagy nehézséggel nem jár.

F. ur kimondja anathemáját az izraeliták közt létező egyesületekre; de kérdés: van é az izraeliták közt oly társulat, melly kárhözatos? — Léteznek ugyan több helyen, mint: Pesten, N. Kanizsán, Aradon, Pozsonyban e. m. jótékony egyletek, mellyek vagy a' kézművesek képezetelését eszközlik, vagy hitsorsosikat földművelésre serkentik, vagy pedig köztük a' magyarosítást előmozdítják, melly dicséretes törekvésnek végbehajtására semmi fáradságot és áldozatot nem kimélnék; de ugyan minő társulatok vannak még az izraeliták közt? Magok a' megrögzött zsidógyűlölok főbbel (mellyeknek hiányában egy korszak sem vala) mondom, a' megrögzöttek főbbel akadhattak é valaha ártalmas társulatra az izraeliták közt? — Szükelmű zsidkamrájából keresgeti ugyan elő szerző ur az uszorsákosdást szemrehányásul, oly vádat, melly az izraelita ellen legnagyobb kezerűséggel hozatik föl; de vajjon, csupán az izraelitákat illetheti é ezen szemrehányás? Hiszen majd minden osztályban találhatunk egyesek, kiket ezen szemrehányás sújt? Nincsen é hazánkban az oly nagyszámu de különben tiszteletra méltó ügyézi rendnek is (mellyhez cikkirő ur tartozik) sok oly tagja, kik tanácssal's részvétellel serkentik 's ápolgatják ezen megvetendő üzletet?

Nem illeti é inkább a' kárhözát ezen czinkosokat (pedig ezek száma nem csekély) mint amazokat, kik ezen üzlettel legalább vagyonukat kockáztatják? Vagy talán minden honbeli izraelita uszora által keresi élelmét? Hiszen, a' lig van száz közt egy, ki szegénységben nem sinylódnék! Hiszen a' nagy izraelita tömeget a' szegénység oly anyanyira nyomja, hogy egyéb élelem-keresetből ugyszólván kikeresztve, vagy legalább abban korlátozva, kénytelen magát és önnőneit apró kereskedés által legsanyarubb módon tengetni. Vagy talán a' kereskedés általánosan valamely megvetendő üzletnek valami uszorafélenek tekinthető? — Hiszen, csak a' kereskedés által viruló áladalom örülhet valódi jóllétnek! csak a' kereskedés által föleledt közlekedés áraszthat bőséget a' nép minden osztályára. Élő példalul vehetjük Pest várost. Mi más által vergődött e' sok palotával diszlo város gazdagságra és bőségre, mint amaz eleven kereskedelmi közlekedés által, melly évről évre csak növekszik? Vajjon szemére hányhatni é a' kalmárnak, ha vigyázat 's okosság vezérlik őt foglalkozásában? ha czélszerű kombinációk által, mellyek a' kereskedésnek első vehiculumai, kedvező álláspontot nyer?

Hogy F. ur előtt egészen ismételten volt azon tér, mellyen oly buzgón látszik forgolódni, szolgáljon nyomos bizonyítványul csak melleleg és példakép ezen észrevétel: hogy a' gyapju iránti előgyezkedések, mellyek az utolsó évfolyamban az izraelita gyapjukereskedők és természetők közt történtek, csak az első kárára 's mint kis idő óta gyakran kiszűl, csak a' természetők hasznára fordultak.

Épen oly ügyesen ki tudja F. ur fürkészni azon szövetséget, melly az izraelita nagykereskedők és azon hazalók közt egyenesen fönáll, kik a' kir. zálogház árverésinél kőtyavetyélnék, 's így lesz ő hihetőleg ama messze elágzott öszszeesküvés felfedezője, melly eddig mindenkor veszfelyegetve fejünk fölött lebegett. Épen illyképen beszéli el az elmés szerző, mikép Heves megyében egy árverésnél a' keresztyén eladó javára a' kőtyavetyélt ház lehető legjobb áron adatott el. Valóban czáfóhatlan vád!

Hogy pedig a' nyájias szerző ur azon szemrehányást magátul elhárithassa, hogy valamit elmulasztott a' honnak oly nagy terjedelmű öszszeesküvéstől megmentésében, czélszerűnek véli a' hatóságokat arra figyelmeztetni, hogy az élelemszereknek általánfogva szabott árt határozzanak. Ez ugyan böles és czélszerű rendelés volna, ha az azzal bírónak és így a' természetőnek is azon joga nem volna, hogy természetvényeinek belátása szerinti árt szabjon.

Berekesztősül szabadjon még ezen — állásához képest

annál kevésbbé, hogy izgat ellene; az pedig legkevésbbé, hogy az általa megrótt felekezet vagy társaság minden tagjait rovatásba foglalni szándékozott; mert minden vallás, nemzet, faj és osztályban vannak dicsó kivételek, p. o. Zemplényben egy Kästenbaum, Pesten egy Koppel Abraham, egy Kancz, Pollak vagy Boscovicz tetteik bármely vallás- nemzet 's osztálybelinek is becsületére válnának az emberiség 's nemzetiség évkönyveiben, Szerk.

a' miveltebb osztályhoz tartozó szerző ur ellenében egy pesti polgárnak alábbi egyszerű szavait idéznem. T. i. egy vagyonos pesti lakatos-mester fölszólított, venne föl műhelyébe inasul egy ifju izraelitát, s midőn ő erre minden jutalomkérés nélkül késznek nyilatkozott, azt mondá: „miért ne határozhatnám el magamat erre? azért hogy izraelita? vajjon nem volnék é magam is izraelita, ha atyám is az lett volna? Ezen egyszerű, de azért derék embertől tanulhatnak sokan, kiknek feladata, az igazságot követni és védni. Hogyha segédkezet akarunk nyújtani az elnyomatottaknak, akkor ezt fölemelni szükség, nem pedig mélyebbre süllyeszteni.

Spanyolország.

A' cortes dec. 15én nyitott meg a' királynő által. Az újon behozott szabály szerint ezen szertartási ünnepélynek a' congressus ülésstermében kell vala történnie, de mivel ez a' megnyitási határidőig nem készítheték el, a' megnyitást a' tanácsi teremben vitették végbe. A' királynőt terembe léptekor kitörő éj en üdvözléssel fogadá a' gyűlés; kinek, midőn a' számára készített emelvényre föllépett, a' miniszter-elnök kezesökölással nyújtotta által a' trónbeszédet, melyet a' királynő mindenki által érthető és bátor hangon olvasott fel. Tartalma következő: „Tanácsos, és képviselő urak! A' legközelebbi országgyűlés bezeratása óta országunk viszonyai a' szomszéd s egyéb hatalmasságok irányában semmi nevezetes változást nem szenvedtek. A' szent székkel alkudozások folyvást tartanak. A' marokkai császárral kötött egyezség megerősített alakban, valamint a' jog-elismerési — béke — és barátságos szerződés Chile köztársasággal kicseréltettek. Nem várt esemény közbejötté Venezuela köztársasággal kötött szerződésnek formaszertint befejezését hátráltatá; egyébiránt azon sokszoros érdekkapcsok, melyek az említett tartományokat Spanyolországához kötik, alapos reményt támasztanak, minél fogva a' felállított szerződési pontok mindkét félre előnyösek és hasznosak leendnek. A' kívánság, hogy ez, vagy amaz eszközökkel tengeri kereskedésünk, mely a' földészet és iparéletünkére legjótékonyabban hat — gyámoltassék és szélesbítették: azon eredményt szüül, miszerint tengerészetünk erősítése és szaporítása körül az ide ezéző munkálatok annyira megkettőztettek, hogy ohajtott állásába visszahelyezése alaposan remélhető. A' rend és törvények iránti engedelmesség a' felszígen fentartott; tettek ugyan kiserletek a' hajdani zivataros idők megújítására, de ezek erőködésai a' hatóságok ébersége s erélyessége — nemkülönben a' hadsereg hűsége — melynek rendszeresített fenytitke mintául szolgálhat, hasonlólag a' nép lelkiüete által, mely a' folytonos nyugtalanságokban kifáradtan jelenleg a' trón árnyéka, s a' szabad polgári institutiók védelme alatt a' béke malaszt akarja élvezni: teljesen meghiusítottak. Az ország kezdé már a' jó kormányzás hasznait feltartóztatlanul élvezni, minthogy a' birtok-viszonyok kiegyenlítésére általunk hathatós intézkedések léptettek életbe, melyek a' fel feltüenedező nehézségek sikeres leküzdésiben már is örvedetes eredményt mutatnak. Még egyéb reformlépések is tettek részint nagyobb, részint kisebb nevezetességek, illyenek a' közoktatási és polgári eljárásokra vonatkozók. Kormányom foganatosítá az önök által mult gyűlés alkalomkor megszavazott pénzügyi tervet; mely is az elibe gördített nehézségek daczára — most már kívánt menetébe tevé az adózási rendszert. A' költségvetésben (presupuestos) meglelendik önök a' módosításokat, melyek ezen terv javítása s könnyítésére javasoltatnak. Mennyiben az 1841ki vámjegyzékek hibás- és károsaknak tapasztaltattak, az ezé javítására ezéző javaslatok önök erélyes közremunkálását igénylik, hogy általok mind a' közjóllét, mind a' nemzet hitele nyerjen. Önök figyelmébe fog ajánlatni még más törvényjavaslat is, mely az istentisztelet (cultus) és a' papság állandó adományoztatását érdekl. — Tanácsos és képviselő urak! ezek a' főbb tárgyak, melyek a' törvényhozási téren önök erélyes közremunkálását kívánják, s melyekre

én is önöket ezennel felhívom. A' legnagyobb és nehezebb munka már megtétt, s csak befejezetése van hátra. De ezen nagy munka nem leend olyan, mely önök kitérő erejét tulmulná s'tb. Ezen megnyitó-beszéd általános tetszést nyert, habár egyes megtámadói nem hiányzanak is. Különösen azon pontja fogadtatott legnagyobb örömmel, mely az adórendszer-javításra ezéző s melyben a' Rómával folytatott alkudozások olly röviden érintettek. Egyébiránt a' kedélyekre izgatólag hatott azon említés, miszerint olly törvényjavaslat fog a' congressus elé terjesztetni, mely a' cultus és papság állandó adományoztatására ezéző; sokan kíváncsiak tudni: ezen adományoztatás minő alapra fog állítatni? vajjon föld utáni jövedelem vagy pénzjutalmazás fog é ezen ezétra használtatni? vagy mint némelyek gyantiják, a' kormány szándéka tán a' tizedetviszáidezni? Róma kívánata ugyan igy kielégítették, de a' nemzet csak újabb nyugtalanságokba süllyesztenék. A' tárgy mindenesetre kényes. — Mirallores marq. dec. 15én foglalá el tanácsházi elnökszékét a' fővárosi magasrangúak igen számos jelenlétében. Az ellenzék lehagolt apályban silylik; mit azonban a' papi kérdés majd felelevenitend.

Dec. 16án történt meg a' képviselők házában az elnök- és alelnök-választás. Elnökké másodszeri szavazás után a' miniszterium pártoltja Castro y Orozco 74 szóval választott meg; Pachero az ellenzék jelöltje 51, és Bravo Morillo 6 voksot nyertek. Alelnökké tettek Armero, Govantes, Churruarce és Salamanca bankár. Titoknokokká kinevezettek: Necedal, Vahey (ellenzéki tag) las Heras és Rodenas.

Anglia.

Újabb tudósítások nyomán a' britt minister-krisis még darab időig eltartand. Russell I. újabb kijelenté: mikép ő nem képes saját pártja embereiből állandó kabinetet alkotni, mire Lansdowne I. — az alakítandó minisztertanács kijelölt elnöke viszatért mezei jószágára; Peel pedig Windsorba utazott a' királynőhöz. Russell képtelenné nyilvánította magát a' királynő megbízásában sikerrel járnai el, mivel ő az általa alakítandó miniszteriumnak csak olly feltétel alatt ígért sikert és tartósságot, ha annak gyámoltására Peel segédkezetek nyujtand; mit azonban ez annál kevésbbé hajlott megígérni biztosan, minél világosabb az utóbbi parlament alatti tapasztalása a' közoktatási, maynoothi és vámbillek tárgyában, midőn saját pártja embereitől annyira elhagyatott, hogy ezek létesítésére az ellenzék erejére kelle támaszkodnia; ezen elhagyatás a' gabnatörvények kérdésében még bizonyosabb, melyhez a' toryk, mint nagy részben rájuk nézve léti vagy nemléti kérdéshez konokssággal ragaszkodnak, s e' kérdésben a' liberális tory rész, mint teemes kisebbségű, támaszul nem vehető. Az 1688ki forradalom óta a' ministeri hatalmat váltva csupán két párt kezelte: a' toryk és whigek. 1831 s különösen 1842ki reformbillek által ellenök három új párt alakult; u. m. határozottan gazdasági szabadelvűek, kik 1839 óta a' gabnatörvény ellen egyetlet alakítván, ez által annak teljes megdöntésére törekednek. Ezen párt nagyobb részben gyárosak, iparüzők s a' kereskedők egy részéből áll. Ezek elveit a' whigek nem mindenben pártolják, de részükön van az egész radical elvű közönség. Ezen párt tulajdonképi képviselője a' közeposztály érdekeinek; s most már nemesak azon működik, hogy a' kártékony gabnatörvények megszüntessenek, hanem hogy kormányra vergődhessék; mit John Bright a' híres quaker nyíltan kifejezett ezen mondatában: „Mindaddig nem szabad pihemünk, míg a' nemesség a' kormányról el nem iletik.“ — A' második párt az ugynevezett radical, ezt leginkább a' csekély közep osztály képezi. Ez a' gabnatörvényekre nézve azonos szándéku a' főnebbi párttal, de ettől mégis különbözik az által, hogy a' választási reformot általános szavazhatási jog-alapra, tehát demokratiára akarja építeni. Ezek eddig minden határozott kérdésben a' whigekkel szavaztak, mert kisebb számuk miatt mindeddig önálló-

lag nem léphettek föl. Az 1842ki mozgalom alatt a' cartistákkal majd szorosb, majd tágabb viszonyba jöttek, de ezen mozgalom után azoktól határozottan elváltak, s a' whigekhez esatlakoztak. Harmadik párt a' cartistáké, ez tisztán demokratái, melyet a' munkás osztály támogat. Ezen párt is közönséges szavazási jogot akar, de nem mint küzdelmi végcélt, miként a' radicalok, hanem csak mint eszközt — arra, hogy a' politikai hatalom a' munkás osztály részére megszereztessek, minélfogva legyen ereje olly rendszabályokat megalapítani törvényhozás útján, melyek socialis érdekeit teljesen biztosithassák. Az levén e' párt elve — könnyen átlátható, hogy keblében a' communismus legbujább eleme rejlik, a' minthogy izgatói és szónokai többnyire Oweniskolájából kikerült communistákból áll. Az első párt vezetője: Cobden Richard, ezt hírszerint Russell az általa alakítandó miniszteriumban részes taggá szándékozik ten ni; a' második párt főnöke: Sturge József; harmadiké Feargus O'Connor. Cobden pártja erős, mert az Anglia pénzhatalmasságai s az iparüzők jelentékes száma, ezenföül tetemes befolyása van a' radicalokra; mennyiben a' gabnatörvényt mind a' két párt ellenzi; Sturge pártja, mióta a' gabnatörvény-ellenzöktől megvált, nem tekintetik egyének, mint nullának vagy zerusnak az egész számok előtt. O'Connor pártja erős ugyan, de tehetetlen a' parlamentben, mivel tagjainak nagyobb része nem bír választó képességgel. Itt az a' kérdés: vajjon a' gabnatörvények eltörlése létesithető é a' nélkül, hogy ezen pártok tetemes kedvezésben ne részesitessenek? nevezetesen a' két elsőbb abban, hogy tagjai a' kabinetbe juthassanak, a' harmadiknak pedig, hogy a' választó képesség reájok is kiterjesztessek. Ezen kérdésekre adandó válasz pedig az angol arisztokrátiától függ. Ezen arisztokratia áll néhány száz lordból s néhány ezer nemes földbirtokosból, kik jövedelmeket egyenesen fekvő vagyomukból veszik, ezen jövedelem a' gabnatörvények által folyvást biztositva marad, melyeket ök a' francia háboruk alatt létesítettek; ezen törvények eltörlészése tehát, minék eszközésére 12 év alatt 40 indítvány tétetett, de mind megbukott — az arisztokratia jövedelmét esökkenteni fogja. Mind azon lépés, melyeket eddig ezen arisztokratia ellen a' pártok tettek, állására mind összesen nem voltak olly ijesztők, mint a' gabnatörvények megszüntetése. A' katholikusok emancipatiója megeseonkítá ugyan az angol constitutio föbb elveit, de az arisztokratia érdekeihez nem nyúlt.

Dec. 22ki tudósítások szerint Peel ismét a' kormány élére állott s az új miniszteriumot megalakítá, melynek névsora hivatalosan még nem közöltetett ugyan, de a' Globe híteles kulfó után azokat következőleg írja le: Peel fő, Graham bel, Aberdeen kül miniszterek, Sugden kancellár, Gladstone kincstári kancellár, lord St. Germans gyarmati m. gr. Lincoln indiai ellenör (board of control) Sidney Herbers kereskedelmi m. l. Ellenborough admirális lord, Baring erdőszei m. l. Brougham titkos tanácsi elnök; marquis Westminster peesétör, gr. Steadbroke lancasteri hsgikancellár. Ezen sorozat ellen a' Standard — mely darab idő óta ismét fölvevé fölhivatalos szerepét, óvást tesz s azt hitelensnek csak azért sem tarthatja, mert a' jegyzésben Wellington hg és Goulburn nevei hiányzanak. — Újabb tudósítás szerint a' parlament csak január 20kán fog összejülni.

Franciaország.

Parisban a' langresi püspök, „Du silence et de la publicité“ cím alatt röpiratot boesíta ki, melyben szerző azon veszélekre figyelmezteti olvasó közönségét, melyek az egyházra Luxemburg, Poroszország és Würtemberg részéről bekövetkeznek részint a' c i r e a s e r a j u s szerfeletti kiterjesztése, részint pedig a' kath. egyházi tanácsok miatt. A' főpap nem bihet azon hírnek, mintha a' pápa Miklós ezárral csakugyan kibékült volna, minthogy ezt lehetleníti az orosz politika azon eljárása, mely szerint a' népséget választási tekintet nélkül a' keleti színat törvényei alá erövteti.

Iső szám.

É R T E S Í T Ő.

1846.

Pályázat három ipartanítói állomásra.

Ő császári s apostoli királyi felsége legfelsőbb parancsa következtében közhírül ötlik: hogy a' szabad királyi Postvárosában létesüendő Ipartanoda mellé külön külön 1000 p.ftnyi fizetéssel, mely minden 10dik évi hű szolgálat után 100 pfttal gyarapittatni fog, kegyelmesen rendszerezett többi három tanítói állomásra, a' pesti királyi egyetem bölcsészeti kara előtt szóval és írásban tartandó pályázat hatánapjául jövő 1846dik évi május 14ik napja tüzetett ki olly megjegyzéssel: hogy e' három ipartanodai tanszékön.

Az egyik tanító a' kézműtani s gazdasági osztályban: „a' természettant“ — a' gazdasági osztályban: „a' mezei gazdaságtant“ — és szinte ott: „az urbéri törvények elemzését, ugy az erdők fentartása s a' mezei rendőrség szabályait“ — végre a' kereskedelmi osztályban: „a' Váltójogot.“ —

A' másik tanító: a' Vegytant és kézműtant gyakorlati kísérletekkel.

A' harmadik tanító pedig a' gazdasági kézműtani osztályban: „a' polgári s vízépítészettant“ — nemkülönben: „a' rajzoló földmérést, mind a' gazdaságra, mind pedig kézművésztetre készülőknék“ adandja elő. — Kelt Pesten, december 23kán 1845 Szoblahól Pálma Elek, a' magyar kir. tud. egyetem jegyzője. 2—3

Legfinomabb szerémi szilvaiz (lequar.)

nagy s kisebb mennyiségben, legjutányosb áron kapható háromkorona-utczában a' Hanczly házban, miről bővebben az ottani hármesternél tudakozódhatni. 2—1

T. Endréd y Gábor és néhai hitvese született Majláth Vincenzia asszony esődtömegéhez tartozó s t. Pestmegyében keblezett Csövár helységben létező ingó és ingatlan vagyonok végső ítélet következtében Csövár helységben jövő 1846ik évi aprilis 2án árverés útján eladatnak. Kelt Pesten december 28án 1845. Bicskey Illés Pestmegyei táblabíró mint végrehajtó. 2—3

Statuspapr- és részvény-árkelet. Bécs, dec. 29kén.

bankrészvény:	1617 fr.	pesti lánchíd-részvény 100 fr.	123 frt.
1834ki 500 p.ftos kölesön:	802 „	bécs-glognitzl vasut 400 fr.	556 „
1839ki 250 p.ft.	350 1/2 „	pozsony-nagyszombati	78 „
Eszterházy 40 fr. sorskötel.	56 1/2 „	középponti . . . . . (100 fr.)	105 1/4 „
Cs. kir. arany 4 fr. 36—38 kr.		duna-gőzh. ijózási	685 „